

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja Haridusteaduskond
Riigiteaduste instituut

Magistritöö

Erik Eenlo

**Mõttekodade India ja Pakistani tuumarelvadealase diskursuse
sõltuvus nende ideoloogilisest suunitlusest Heritage Foundationi ja
Brookings Institutioni näitel 1994-2003**

Juhendaja: Rein Toomla

Tartu 2012

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

/töö autori allkiri/

Lühikokkuvõte

Käesolevas magistritöös uuritakse mõttekodade sõltuvust nende ideoloogilisest suunitlusest India ja Pakistani tuumarelvadealase diskursuse näitel. Mõttekodadest olen uurimuse läbiviimiseks valinud Heritage Foundationi ja Brookings Institutioni. Uurin kahe mõttekoja analüütikute poolt aastatel 1994-2003 kirjutatud tekste.

India ja Pakistani tuumarelvadega seonduv avatakse tekstides läbi USA juhtrolli prisma. Töö empiiriline andmestik koosneb 71 tekstist. Tekstide võrdlemise hõlbustamiseks loon indeksi, millega tekste kvantitatiivselt mõttekodade ideoloogilise suunitlusega võrrelda. Tekstides sisalduvate India ja Pakistani tuumarelvi ning antud teemal USA juhtrolli käsitlevate seisukohtade ja väidete võrdlemiseks mõttekoja ideoloogilise ideaali vastu esitan kolm hüpoteesi.

Oletan, et mõlema mõttekoja ideoloogiline suunitlus kajastub ka antud teemal kirjutatud tekstides.

Eeldan, et Heritage Foundationi Pakistani käsitlevad kirjatööd on rohkem ideoloogiaga kooskõlas kui Indiat käsitlevad kirjatööd. Brookings Institutioni puhul eeldatavasti niisugust erinevust ei esine.

Oletan, et aastatel 1998-1999 olid mõlema mõttekoja esindajate kirjutised suuremal määral mõttekodade ideoloogilise suunitlusega kooskõlas kui hilisemal perioodil aastatel 2000-2003.

Töö tulemused annavad ainekst huvitavateks järeldusteks nii Brookings Institutioni, Heritage Foundationi India, Pakistani ja USA kohta.

Sisukord

Lühikokkuvõte	3
Sisukord	4
Sissejuhatus	6
Näiteid mõttekodade teemalisest kirjandusest	8
Mõttekodade ideoloogiline suunitlus	9
Hüpoteesid	10
Mõõtmine	11
Tulemused	15
Mõttekodade lõikes	16
Heritage Foundation	17
Kokkuvõte Heritage Foundationi Indiat ja Pakistani käsitlevate seisukohtade erinevustest	18
Brookings Institution	20
Kokkuvõte Brookings Institutioni Indiat ja Pakistani käsitlevate seisukohtade erinevustest	20
Riigiti	24
Pakistan	24
Heritage Foundation	25
Brookings Institution	28
Heritage Foundation	32
Brookings Institution	37
Periooditi	40
Kriisiperiood (1998-1999)	41
Kriisijärgne periood (2000-2003)	43
Järeldused	47

Hüpotees 1:.....	47
Pakistan.....	47
India	48
Hüpotees 2:.....	50
Heritage Foundation	50
Hüpotees 3:.....	53
Kaugeleulatuvad järeldused	57
Esimene hüpotees:	58
Teine hüpotees:	60
Kolmas hüpotees:.....	60
Üldine arutelu.....	62
Kasutatud allikad:.....	64
Summary	71
Lisad.....	75
Hinnangud kirjatöödele	75
Lepete ja lühendite seletusi	83

Sissejuhatus

Käesoleva töö eesmärgiks on uurida mõttekodade Pakistani ja India tuumarelvadealast diskursust.

Teen seda Heritage Foundationi ja Brookings Institutioni näitel. Valisin mainitud mõttekojad eelkõige seetõttu, et mõlemad esindavad USA mõttekodade maastikul peavoolu ning on samaaegselt teineteisest piisavalt erinevad. Mõlemal mõttekojal on olemas küllaltki selge ideoloogiline suunitlus ning rahvusvaheliste suhetega tegelev meeskond.

2010. aastal hinnati Brookings Institution 6480 mõttekoja esindaja ning 500 eksperdi poolt maailma parimaks mõttekojaks, Heritage Foundation platseerus 8-ndale kohale (McGann: 2010).

Julgeoleku ja rahvusvaheliste suhetega tegelevate mõttekodade alamkategorias hinnati Brookings Institution esikoha vääriliseks, Heritage Foundation saavutas 10-nda koha. (McGann: 2010) Valisin Heritage Foundationi seoses mõttekoja laialt tunnustatud konservatiivse renomeega.

Uuritavaks ajavahemikuks olen valinud aastad 1994-2003 ning töö huvides olen selle kolmeks perioodiks jaganud: 1994-1997, 1998-1999, 2000-2003.

Valisin antud ajavahemiku seoses sooviga uurida Pakistani ja India tuumarelvvi puudutavat diskursust nii selle kõrgpunktis aastatel 1998-1999 kui ka sellele eelneval ja järgneval perioodil. Viimase aastana otsustasin käsitleda 2003. aastal ilmunud kirjutisi, sest esiteks tundub mõistlik käsitleda nii 1998. aasta eelselt kui 1999 järgselt ligikaudu ühepikkusi perioode, ning teiseks suunasid USA mõttekojad alates 2003. aasta märtsist oletatavalt suure osa oma ressursist ja tähelepanust Iraagile.

Pean aastaid 1998-1999 India ja Pakistani tuumarelvadealase diskursuse kõrgpunktiks, sest erinevalt varasemast ning hilisemast perioodist, kui tuli ette tuumarelvadega ähvardamist ning valitses nende käikulaskmise oht, antud perioodil neid relvi tegelikkuses ka katsetati. Pean neid aastaid kõrgpunktiks veel seetõttu, et katsetuste järel muutus regionaalne probleem ülemaailmseks. Kahe tuumariigi ametliku lisandumise globaalsed tagajärjed nii sõjalisstrateegilises kui ka tuumarelvade leviku tõkestamise lepingut puudutavas muutusid olulisteks arutlusteemadeks.

Kolmandaks, neil aastatel väljastpoolt kahele riigile osutatud erakordne tähelepanu võimaldab mul antud perioodi diskursuse kõrgpunktiks lugeda.

Oletan, et ei varem ega hiljem pole rahvusvaheline meedia ning riikide kogukond Indiale ja Pakistanile nii ulatuslikult tähelepanu pööranud.

Alahindamata 1999. ja 2001-2002 aasta kriiside tähtsust ning globaalset vastukaja, mis oli eriti viimase puhul märkimisväärne, jäid need kaks kriisi suuresti regionaalseks. 1998. aasta tuumakatsetused ning sellele järgnev periood osutus globaalse mõjuga silmiavavaks episoodiks.

Empiirika olen koostanud 71 kirjaliku ülestahenduse põhjal. Vaatluse alla tulevad 24 Heritage Foundationi analüütikute ning 47 Brookings Institutioni esindajate sulest ilmunud teksti. Tekstide hulgas on analüüse, memosid, kommentaare, artikleid. Esineb ka konverentsiettekannete ülestähendusi, konverentsiks ettevalmistatud artikleid, seminariettekannete ülestähendusi, pressibriifingute stenogramme ning stenografeeritud ülestähendusi analüütikute sõnavõttudest USA Kongressi komiteede ees.

Allikate puhul olen toetunud laiale ja hõlmavale käsitlusele. Sellest tulenevalt kasutan empiirikas ka niisuguste autorite tekste, kelle seos mõttekojaga on olemas, kuid jääb tagasihoidlikuks.

Lisaks kasutan tekste, mis on kirjutatud teistel, kuid ometi India-Pakistani tuuma-problemaatikaga haakuvatel teemadel. Kaasa on arvatud külalisteadlaste tekstid, aga ka mõttekodade esindajate arvamused mujal meedias.

Külalisteadlaste kategooria seostub üksnes Brookings Institutioniga. Tekstide kirjutamise ajal olid 15-st autorist 9 Brookingsi analüütikutena kirjas. Ülejäänud 6 autorit esindasid samuti Brookings Institutionit, kuid olid nn. külalisteadlastena (visiting fellow ingl. k) ajutise iseloomuga ametikohtadel. Tegemist on osalejatega programmis, mis pakub välisriikide teadlastele ja praktikutele võimaluse Brookings Institutioni kaudu Washingtonis uurimustööd teha ning USA poliitikaringkondadesse kuuluvate inimestega kokku puutuda (Brookings Institutioni kodulehekülg www.brookings.edu) Heritage Foundationi puhul olid 18-st autorist 15 tekstide kirjutamise ajal Heritage Foundationi analüütikutena kirjas, ülejäänud kolme puhul oli tegemist mõttekoja endiste töötajatega, kellel lubati antud teemal arvamust avaldada.

Vaatluse alt jäävad välja niisugused tekstid, mis võivad küll kaudselt haakuda Indiale ja Pakistanile oluliste teemadega, aga riike otseselt ei puuduta. Sellest on tingitud ka tõsiasi, et Indiat analüüsides jäävad teatud Pakistani käsitlevad tekstid välja ja vastupidi. Antud töös olen otsustanud kõiki allikate tüüpe samakaalulistena kasutada. Minu arvates pole niisuguse töö puhul mõttekas teha vahet 10-leheküljelise analüüsi ning pooleleheküljelise kommentaari vahel selles osas, mis puudutab väiteid, prognoose, käsitlusi. Mida pikem analüüs ja nüansirikkam tekst, seda rohkem tõusetub ilmselt teemasid ja seisukohti, mis mõjutavad töö järeldusi, kuid see ei pea minu arvates tähendama seda, et teatud väide on teistest suurema kaaluga.

Järgnevalt annan ülevaate populaarsematest mõttekodasid puudutavatest teemadest, kirjutan töö teoreetilisest raamistikust, seejärel koostan indeksi ning püüan kahe mõttekoja India ja Pakistani tuumarelvi puudutavaid tekste mõõdetavaks teha. Selleks, et mõttekodade ideoloogilise suunitluse kohta järeldusi teha, pean oluliseks uurida tekste selle kaudu, kuidas mõttekojad suhtuvad USA juhtrolli tuumaküsimustes. Nn. USA juhtrolli võtan ma ka indeksi koostamise aluseks. Püstitan hüpoteesid. Kaks viimast peatükki sisaldavad vastavalt „tulemusi“ ja „järeldusi“.

Näiteid mõttekodade teemalisest kirjandusest

Mõttekodade kohta leidub suures koguses materjali, kuid laias laastus võib valdkondi süstematiseerides mõttekodade kohta kirjutatut järgnevalt liigitada:

- Mõttekodade roll (Hayes:2004; Hart & Vromen:2008)
- Näiteid mõttekodade mõjust konkreetsete poliitikate kujundamisele (Hart & Vromen:2008; Weidenbaum: 2010; Wiarda:2008; Boyles:2005; Ahmad: 2008)
- Mõttekojad kui näited mingist nähtusest (Stone: 2001; Boyles:2005; Newsom: 1996)
- Erinevate mõttekodade tüüpide uurimine (McGann: 2010)
- Erinevate riikide mõttekodade omavaheline võrdlus (Braml:2007)
- USA mõttekojad (Ahmad: 2008)
- Hiina mõttekojad (Shambaugh: 2002)
- Käsitlused mõttekodade kohta levivatest müütidest (Stone: 2007)

McGanni (2010) andmetel esineb riikide lõikes enim mõttekodasid USAs (1816) ja Hiinas (425), mistõttu lisasin just need kaks riiki ka eelnevasse loetellu.

Minule teadaolevalt pole niisuguseid uurimusi läbi viidud, milles uuritakse mõne valdkonna näitel mõttekodade analüütikute kirjatööde sisu vastavust asutuse ideoloogilisele suunitlusele.

Mõttekodade ideoloogiline suunitlus

Mõttekodade ideoloogilise suunitluse aluseks kujuneb see, mida mõttekojad ise taotlevad ja millest juhinduvad.

Brookings Institutioni ideoloogilist suunitlust iseloomustavad sõltumatus poliitilistest parteidest, liikumistest, agendadest ning oma analüütikutele võrdlemisi vabade käte andmine. Esmatähtsaks peetakse kvaliteetset uurimustööd, mille pinnalt poliitika-kujundajatele soovitusi jagada. Teisalt näeb Brookings Institution oma missiooni (kodulehekülje andmetel) järgnevas:

- USA demokraatia tugevdamine
- kõigi ameeriklaste vabaduse, heaolu (welfare ingl. k, USA-s traditsiooniliselt vasakpoolsem loosung), julgeoleku ja võimaluste suurendamine
- Õiglasema, avatuma, turvalisema ja õitsvama rahvusvahelise süsteemi teke
- Maailmapoliitika dünaamika ning sellest rahvusvahelisele kogukonna jaoks tulenevate väljakutsete mõistmine
- Niisuguste poliitikate ja institutsioonide mõjutamine nii USA-s kui võõrsil, mis edendavad jätkusuutlikku rahu, julgeolekut ja õitsengut kõikjal maailmas

(Brookings Institutioni kodulehekülg www.brookings.edu)

Heritage Foundationi ideoloogilist suunitlust iseloomustab konservatiivse agenda edendamine, USA-le edu toonud põhimõtete (isikuvabadused, vaba ettevõtlus, tugev riigikaitse, piiratud valitsus ja traditsioonilised Ameerika väärtused) kaitsmine ja levitamine.

Oma uurimustöös lähtutakse sellest, et pakutud lahendused ja nõuanded oleksid kooskõlas ideoloogiliste eelistustega. Lahenduste propageerimist peetakse uurimustööga võrreldes vähemalt sama oluliseks.

Välis- ja kaitsepoliitikas peetakse oluliseks järgnevat:

- USA juhtrolli säilitamine ja tugevdamine
- Tuumarelvade ja ballistiliste rakettide proliferatsiooni vastu võitlemine
- Raketitõrjesüsteemi rajamine
- Vabaduse ja demokraatia levitamine
- Paariiriikide vastu võitlemine
- USA suveräänsuse ja tegevusvabaduse kaitsmine
- Kõrgete kaitsekulutuste taseme hoidmine
- USA sõjalise üleoleku säilitamine

(Heritage Foundationi kodulehekülg www.heritage.org)

Hüpoteesid

Pean alljärgnevaid probleemiseadeid oluliseks, sest Heritage Foundationi ja Brookings Institutioni näol on tegemist prestiižsete mõttekodadega, mille tegevusel on seos tegeliku välispoliitikaga.

Oletatavasti mängivad kaks mõttekoda olulist rolli USA välispoliitika kujundamisel ja avaliku arvamuse suunamisel.

Esitan töös kolm hüpoteesi:

Hüpotees 1: Heritage Foundationi ja Brookings Institutioni ideoloogiline suunitlus peaks kajastuma ka kirjutistes India ja Pakistani tuumarelvade üle USA juhtrolli aluseks võttes.

Antud hüpoteesi abil on oletatavasti võimalik kindlaks teha, kas mõttekodade sõnad ja teod langevad kokku (kas esineb nn. 'practise what you preach'¹ olukord). Sellest tulenevalt õnnestub hinnata nende tõsiseltvõetavust.

Teiseks, kuna mõttekodade missioon ja enesetutvustus on üsna USA kesksed, siis õnnestub antud hüpoteesi abil ehk demonstreerida, kas USA juhtrollist Pakistani ja India tuumarelvade puhul lähtumine on mõttekodade suunitluse hindamiseks sobiv.

¹ Vii ellu seda, mida jutlustad (inglise keeles)

Hüpotees 2: Mõttekodade ideoloogilisest suunitlusest lähtuvalt oletan, et Heritage Foundationi analüütikud on oma väljaütlemistes Pakistani suhtes rohkem ideoloogiaga kooskõlas kui India osas. Brookingsi analüütikute puhul oletan, et niisugust erinevust ei eksisteeri.

Heritage Foundationi analüütikud peaksid eeldatavalt Pakistani vastu järgmistel põhjustel karmimad olema:

- Riik ohustab proliferatsiooni sihtriigi ning edasise proliferaatorina USA üleolekut
- Riik ähvardab tuumaprolieratsiooni mootorina ning regionaalses tuumavõidurelvastumises osalemise läbi USA keskse rahvusvaheliste suhete süsteemi stabiilsust
- Riik provotseerib tuumarelvade abil regionaalset konflikti Indiaga

Indiale saab Pakistaniga võrreldes ette heita tuumavõidurelvastumises osalemist ning tuumarelvade soetamist. Vaatamata sellele, et India on Pakistanist suurem ja võimsam riik, on viimase tegevusel USA juhtrollile suuremad globaalsed tagajärjed, mistõttu eeldan, et Heritage Foundationi analüütikud peaksid riiki karmimalt suhtuma. India on tuumaküsimustes pigem *status quo* riik ning temapoolne tuumarelvade kasutamine on vähetõenäolisem.

Brookings Institutioni analüütikud kahe riigi tuumarelvade globaalset mõõdet võrreldaval määral ei rõhuta ning USA juhtrolli üleoleku mõttes sarnases mahus ei käsitle, mistõttu on hüpotees Brookingsi osas erinev.

Hüpotees 3: Oletan, et kriisiperioodil (1998-1999) on kirjatööde vastavus mõttekodade ideoloogilisele suunitlusele suurem

Esimene ja kolmas hüpotees käsitlevad otseselt kahe mõttekoja tekstide vastavust nende endi ideoloogilistele suunitlustele. Kui nende kahe hüpoteesi testimiseks võrdlen kahe mõttekoja kirjatöid riikide lõikes eelkõige teineteise vastu, siis teise hüpoteesi puhul teen seda eraldi mõlema mõttekoja siseselt.

Mõõtmine

Minu töö raskuskese asub mõttekodade sisesel kirjatööde võrdlemisel ideoloogilise suunitluse ideaaliga. Mõlema mõttekoja puhul kujuneb protsessi tagajärjel

välja andmestik, mille põhjal saan kahte mõttekoda omavahel nii arvuliselt kui ka sisuliselt võrrelda.

Selleks, et kirjutisi paremini mõttekodade ideoloogilise suunitlusega võrreldavaks teha, olen koostanud indeksi, mis peaks mõõtma seda, missugusena (ja kui olulisena) näevad kahe mõttekoja esindajad USA juhtrolli niisuguste tuumakriiside lühi- ja pikaajalise lahendamise kontekstis. Juhtrolli puhul lähtun ma eelkõige sellest, kas mõttekodade esindajad soovivad USA-l India ja Pakistani tuumarelvade küsimuses liidriroll võtta ning vastukaaluks neilt lähtuvatele väljakutsetele enda üleolek säilitada või jäetakse lahenduste otsimine pigem kahe riigi enda hooleks ning palutakse USA-l kahe tuumariigi lisandumisega laias laastus leppida.

Töö teoreetiline raamistik moodustubki kahe mõttekoja jaoks olulistest tõeks-
pidamistest ning väärtustest.

Heritage Foundationi ideoloogilisest suunitlusest on tuumarelvade kontekstis võimalik USA juhtrolli kohta järgmisi seisukohti välja tuua. Neid on mõistlik nelja kategooriasse jagada:

1. Üleoleku säilitamine

- 1) Konventsionaalse üleoleku tagamine ning juhtivaks tuumajõuks jäämine
- 2) Kõrgete kaitsekulutuste hoidmine
- 3) Paariariikide vastu võitlemine
- 4) USA üleolek teiste tuumariikidega võrreldes tagab rahvusvahelise süsteemi stabiilsuse

2. Riigi tegevusvabaduse ning suveräänsuse säilitamine välispoliitikas

- 1) ABM lepingust taganemine (lepingu kohta vt. täpsemalt lisas)
- 2) Tuumakatsetuste täieliku keelustamise lepingu ratifitseerimisest loobumine (lepingu kohta vt. täpsemalt lisas)
- 3) Raketitõrjesüsteemi rajamine
- 4) Riigi haavatavuse vähendamine ballistiliste rakettide ja tuumarelvade suhtes

3. Tuumarelvade proliferatsiooni vastu võitlemine

- 1) NNPT režiimi piirangute toetamine teiste, aga mitte enda puhul (NNPT režiimi kohta vt. täpsemalt lisas)

- 2) Survemeetodite kasutamine teisi riike oma tuumaarsenalidest loobuma sundimiseks
- 3) Uute tuumariikide lisandumise hukkamõistmine
4. USA mõjuvõimu maksmapanek kriiside lahendamisel
 - 1) Uute tuumariikide kontrollimine ja mõjutamine
 - 2) Tuumarelvade kasutamise ärahoidmine
 - 3) Uute tuumariikide arsenalide vähendamine ja likvideerimine
 - 4) Enda juhtrolli kehtestamine uute tuumariikide poolt tekitatud kriiside ohjamisel

Brookings Institution:

- USA juhtroll peaks sõjalise üleoleku ning diktaadi säilitamise asemel väljenduma julgeolekuprobleemide lahendamisele kaasaaitamises ning enese muutunud jõuvahekordadega kohandamises
- USA peab püüdma tuumarelvade levikut kontrolli alla saada ja tagada, et olemasolevad tuumariigid vastutustundlikuks muutuksid
- USA peab kogu oma kaalukusega NNPT režiimi toetama, kuid teatavad erandid teiste riikide suhtes on mõistetavad, sest režiim tugineb topeltstandarditele ning on silmakirjalik; USA poliitika uute tuumariikide suhtes peab olema realistlik ning valitsema peab juhtumipõhisus
- USA jaoks on olulised stabiilsed rahvusvahelised suhted ning riik peaks võtma juhtiva rolli julgeolekuprobleemide lahendamisel, et võtta teistelt riikidelt tuumarelvade soetamise motiiv

Laias laastus võime lisada, et Heritage Foundationi puhul tähendab USA juhtroll seda, et USA säilitab uute tuumariikidega tegeledes jõupositsiooni ning püüab unilateraalsete meetmetega sealt lähtuvat ohtu vähendada.

Brookings Institutioni puhul tähendab USA juhtroll kogu riigi mõjuvõimu rakendamist teiste (antud juhul uute tuumariikide) julgeolekuprobleemide ja nende vaheliste konfliktide lahendamisele.

Brookings Institutioni ja Heritage Foundationi ideoloogilised suunitlused on erinevad, kuid mitte vastandlikud.

Mõlema mõttekoja puhul olen kasutanud sama 0-4 viieballilist skaalat.

Kui väärtused jäävad 3-4 peale, siis on Heritage Foundationi puhul tegemist ideoloogilise suunitlusega kooskõlas oleva tekstiga. Väärtusega 2 olen tähistanud neid tekste, mis ei anna otsustamiseks piisavalt informatsiooni. Heritage Foundationi puhul on tekstid, mis saavad väärtuseks 1 ja 0, ebanormaalsed, kuid see ei tee neid veel Brookings Institutioni ideoloogiaga kooskõlas olevateks. Heritage Foundationi puhul hindan väärtusega 4 neid tekste, milles on kõigis neljas valdkonnas mõttekojale iseloomulikud seisukohad välja toodud. Väärtusega 3 hindan neid tekste, milles on välja toodud vähemalt 2-3 Heritage Foundationi jaoks olulist seisukohta. Väärtusega 1 hindan neid tekste, milles on USA juhtrolli kohta piisavalt informatsiooni, kuid mis eemalduvad seisukohtade poolest Heritage Foundationi ideoloogilisest suunitlusest. Väärtusega 0 saavad hinnatud tekstid, milles sisalduvad väited ja seisukohad on Heritage Foundationi ideoloogiale vastandlikud.

Brookings Institutioni puhul on ideoloogiaga kooskõlas olevad tekstid hinnatud väärtustega 0 ja 1. Väärtustega 3 ja 4 hinnatud tekstid ei ole automaatselt Heritage Foundationi suunitlusega kooskõlas. Juhul kui nad seda on, toon ma selle eraldi välja. Väärtusega 0 hindan tekste, milles käsitletakse Brookings Institutionile iseloomulikke seisukohti järgmistel alateemadel:

- USA poliitika peab olema juhtumipõhine ja realistlik;
- Tuumariikidele tuleb läheneda laiahaardeliselt ning tuumaküsimused ei saa muutuda kinnisideeks
- Taotleda tuleb saavutatavaid eesmärke ning kindlustada, et uued tuumariigid rumalusi ei teeks ja neilt tuumatehnoloogia edasi ei leviks
- Samaaegselt tuleb tegeleda julgeolekuprobleemidele pikaajaliste lahenduste leidmisega, et tuumarelvade tähtsust vähendada.

Varieeruvusest hoolimata saavad tekstid hindeks 0, kui antud seisukohad leiavad vähemalt kaudset kajastamist.

Väärtusega 1 hindan tekste, mis käsitlevad mõnesid Brookingsile omaseid seisukohti ja lähtepunkte ning milles ilmutatakse üldiselt paindlikku, juhtumispetsiifilist, objektiivset ning jätkusuutlikele lahendustele tuginevat lähenemist.

Hindan väärtusega 3 neid tekste, milles kirjutatakse USA juhtrollist piisavalt, kuid milles esitatud seisukohad ei haaku mõttekoja ideoloogilise suunitlusega.

Väärtusega 4 hindan tekste, mis on Brookings Institutioni ideoloogiaga vastandlikud.

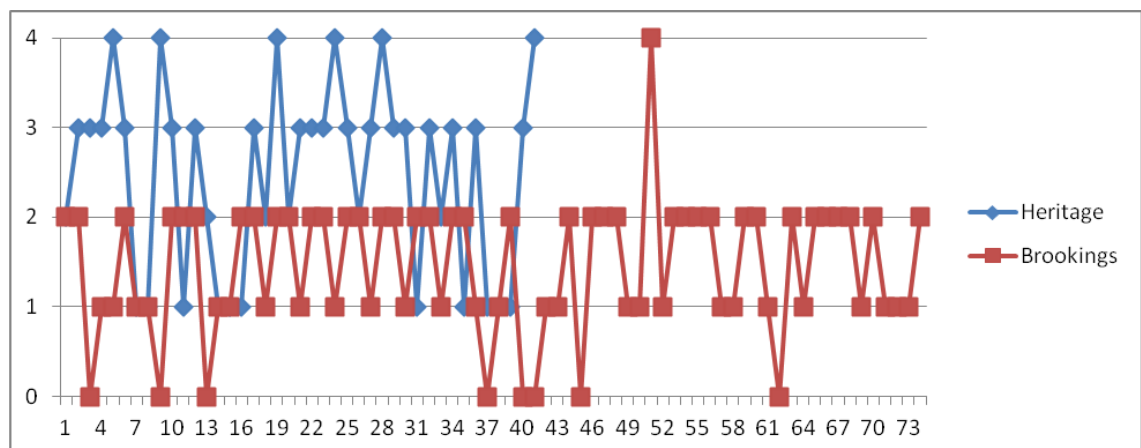
Aeg-ajalt võib esineda tekste, mis ulatuvad ideoloogiliselt teise mõttekoja sfääri.

Saades väärtuseks niisuguse arvu, mille kohaselt oleks tegemist justkui teise mõttekoja ideoloogiaga kooskõlas oleva tekstiga, täpsustan et vahetevahel liginevad tekstid rohkem teise mõttekoja ideoloogilistele radadele, ilma et nad täielikult viimase suunitlusele vastaks. Hilisemas arutelus on tekstid liigitatud vastavalt ideoloogiaga kooskõlas olevateks, ebapiisavat informatsiooni sisaldavateks ja ideoloogiast kaugel olevateks.

Tabel 1

Juhtrolli indeks	<i>Brookings Institution</i>	<i>Heritage Foundation</i>
Ideoloogiaga kooskõlas	Väärtused 0-1	Väärtused 3-4
Ebapiisav informatsioon	Väärtus 2	Väärtus 2
Ideoloogiast kaugel	Väärtused 3-4	Väärtused 0-1

Tulemused



Joonis 1

Antud joonisele on koondatud minu poolt hinnatud Heritage Foundationi ja Brookingsi Institutioni kirjatööde kogusumma. Heritage Foundationi puhul on joonisel 24 Pakistani ja 17 Indiat käsitlevat kirjatööd ning Brookings Institutionil 40 Pakistani ja

34 Indiat käsitlevat teksti. Tekstide arv ei klapi sissejuhatavas lõigus välja toodud 71-ga, sest mõnedes tekstides käsitletakse nii Indiat kui Pakistani. Selle tulemusena esineb antud joonisel kujutatud tekstidest mõni kaks korda.

Antud joonise eesmärgiks pole tekste riikidepõhiselt analüüsida, mistõttu jätan ülesande töö hilisemasse järku.

Jooniselt on näha, et Heritage Foundationi puhul domineerivad arvud 3, 4 ja 1, mis näitab tekstide kõikumist mõttekoja ideoloogilise suunitlusega võrreldes.

Brookings Institutioni puhul domineerivad arvud 1 ja 2, näidates umbes poolte tekstide osas ideoloogiaga kooskõlas olemist ning umbes poolte osas seda, et tekstid ei sisalda India ja Pakistani tuumarelvadealases diskursuses USA juhtrolli kohta piisavalt informatsiooni.

Oletan joonisel esinevate arvude põhjal seda, et Brookings Institutionis soositakse vabamat mõttelendu, seatakse toimetajate poolt analüütikutele vähem piiranguid ning teemade valikut ei kitsendata. Heritage Foundationis asetatakse oletatavasti analüütikutele rohkem piiranguid nii teemade valikul kui USA juhtrolli rõhutamise osas.

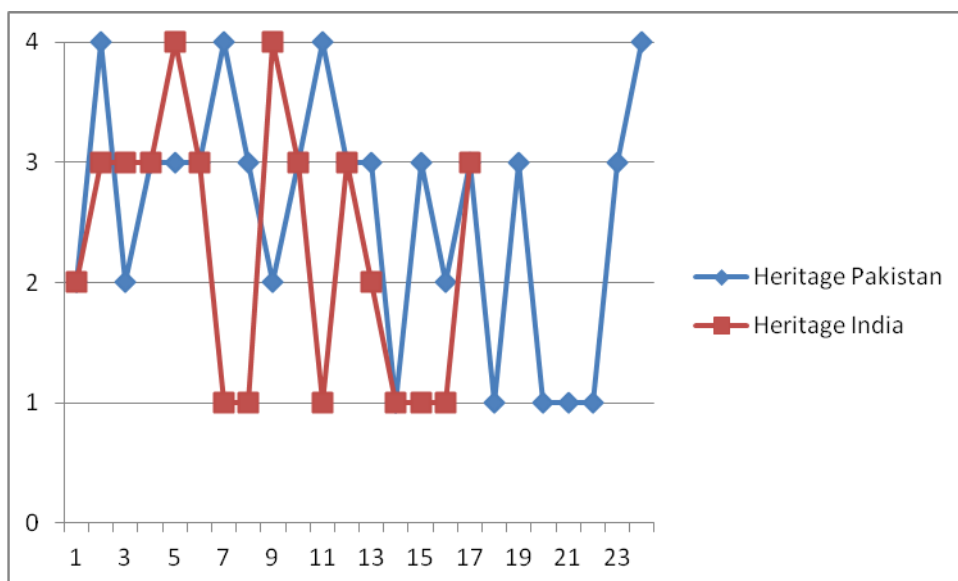
Mõttekodade lõikes

Hüpotees 1: Heritage Foundationi ja Brookings Institutioni ideoloogiline suunitlus peaks kajastuma ka kirjutistes India ja Pakistani tuumarelvade üle USA juhtrolli aluseks võttes

Hüpotees 2: Mõttekodade ideoloogilisest suunitlusest lähtuvalt oletan, et Heritage Foundationi analüütikud on oma väljaütlemistes Pakistani suhtes rohkem ideoloogiaga kooskõlas kui India osas. Brookingsi analüütikute puhul oletan, et niisugust erinevust ei eksisteeri.

Hüpoteeside niisugusel kujul esitamine on tingitud sellest, et minu hinnangul ohustab Pakistani tegevus USA juhtrolli Indiast enam ning Heritage Foundationi esindajad on selles osas tundlikumad. Seoses sellega, et Brookings Institutioni analüütikud tuumaproliiferatsiooni ning uute tuumariikide tekke globaalseid tagajärgi USA juhtrollile üle ei dramatiseeri, peaks nende suhtumine Pakistani ja Indiasse sarnasem olema.

Heritage Foundation



Joonis 2² käsitleb Heritage Foundationi kirjatöid kogu perioodi 1994-2003 ulatuses

Tabel 2

	Heritage Foundation	Pakistan	India
Ideoloogiaga kooskõlas	Väärtus 4	4	2
	Väärtus 3	11	7
Ebapiisav informatsioon	Väärtus 2	4	2
Ideoloogiast kaugel	Väärtus 1	5	6
	Väärtus 0	0	0
	Kokku	24	17

² Y-teljel on kujutatud tekstide väärtused juhtrolli indeksil ning x-teljel on välja toodud tekstid; Artiklid on joonisel kujutatud periooditi (näiteks Heritage Foundationi puhul on esimesed kolm teksti ajavahemikust 1994-1997), kuid sellest ei tohi järeldada, et graafikul järgmisena esineva kirjatöö suunitluse liikumine oleks kuidagi seotud eelmise kirjatööga.

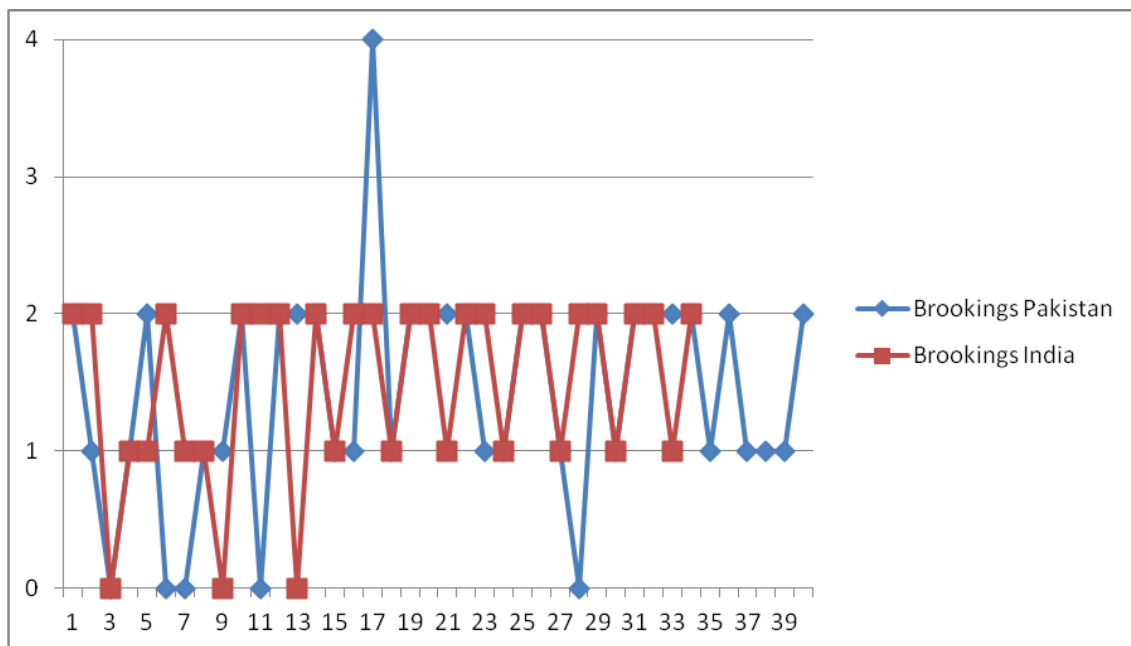
Heritage Foundationi analüütikute tekstides (vastavalt 17 Pakistani kohta ja 24 India kohta) käsitletakse Pakistani ja Indiat peamiselt ühe probleemi – tuumatehnoloogia proliferatsioon ja sellest tulenevalt uute tuumariikide teke – kahe näitena.

Kokkuvõte Heritage Foundationi Indiat ja Pakistani käsitlevate seisukohtade erinevustest

1. Strateegiline keskkond
 - 1) India ja Hiina konkurents India ookeani veeteede pärast, nende vaheline piiritüli ning India, Pakistani ja Hiina vaheline (tuumas-) võidurelvastumine (Fisher: 1995, 1998; Wortzel & Dillon: 2000)
2. Raketitõrjesüsteem
 - 1) India puhul on rohkem juttu regionaalsete süsteemide vajalikkusest, Pakistani puhul kirjutatakse pigem globaalsest raketitõrjesüsteemist (Fisher: 1995)
3. Proliferatsioon
 - 1) Pakistan kui Hiina poolse proliferatsiooni sihtriik (Holmes: 1997; Sokolski: 1994; Fisher & Dori: 1998; Fisher, O'Quinn, Przystup, Yates: 1998), lüli proliferatsiooniahelas ning potentsiaalne levitaja paariariikide suunal (Fisher: 1998)
 - 2) India kui uus tuumariik ning näide tuumarelvade levikust, kuid kelle tuumaarsenal on 'isevalmistatud'
 - 3) Analüüs sellest, mis tegurid India tuumarelvade soetamiseni viisid (Fisher: 1998)
4. Poliitikasoovitused USA-le
 - 1) Indiale müüdava tehnoloogia osas peab valitsema USA poolne tingimuslikkus; India satelliidi- ja kosmosetehnoloogia eksporti tuleks kontrollida (Wortzel & Dillon: 2000; Dillon: 2001)
 - 2) Proliferatsioonivastases võitluses keskenduda NNPT režiimile, kuid kohustuslikus korras tuleks ohu vastu võidelda ka teisi radu kasutades (Spring: 2003)
 - 3) India tuumaarsenali vähendamine; India edasiste katsetuste ning tuumatehnoloogia levitamise ärahoidmine (Wortzel & Dillon: 2000)
 - 4) Pakistani ohjeldamine ja tuumatehnoloogia edasise leviku ärahoidmise kindlustamine; edasiste tuumakatsetuste vältimine (Dillon & Tkachik: 2002)

- 5) USA peab India julgeolekumuredele suuremat tähelepanu pöörama ning pooli mitte valides neutraalseks jääma; Pakistani puhul on neutraalseks jäämine iseenesestmõistetav (Wortzel & Dillon: 2000)
5. Pakistani ja India tegevuse ohtlikkus
 - 1) Pakistan õhutab suhetes Indiaga pingeid; reageerib ebaadekvaatselt üha suurenevale võimekuste asümmeeriale Indiaga; pingestab kriise äärmuseni; ähvardab tuumarelvaga; püüab Indiaga tuumapariteeti saavutada; toetab Kashmiri mässulisi ning mahitab terroriste (Phillips: 2001); soovib tuumarelvakattevarju all India üle väikseid võite saavutada (Dillon & Tkachik: 2002; Phillips, Spencer, Ingram, Dillon: 2002)
 - 2) India võtab aktiivselt osa regionaalsest (tuuma-) võidurelvastumisest Pakistani ja Hiinaga (Wortzel & Dillon: 2000)
 - 3) Pakistani tuumaarsenal on iseenesest USA-le julgeolekuohuks (Feulner: 1998)
6. Tuumarelva kasutamise tõenäosus
 - 1) Pakistani tuleks konfliktis tuumarelva kasutamast takistada (Dillon & Tkachik: 2002)
 - 2) India tuumaarsenali tuleb vähendada, teha tuumakonflikti puhkemine vähetõenäoliseks; tuumarelva kasutamise ärahoidmist ei mainita (Wortzel & Dillon: 2000)

Brookings Institution



Joonis 3 kujutab Brookings Institutioni kirjatöid kogu perioodi 1994-2003 ulatuses

Tabel 3

	Brookings Institution	Pakistan	India
Ideoloogiaga kooskõlas	Väärtus 0	5	3
	Väärtus 1	15	11
Ebapiisav informatsioon	Väärtus 2	19	20
Ideoloogiast kaugel	Väärtus 3	0	0
	Väärtus 4	1	0
	Kokku	40	34

Kokkuvõte Brookings Institutioni Indiat ja Pakistani käsitlevate seisukohtade erinevustest

1. India ja Pakistani suunalt tulev oht
 - 1) Pakistani tuuma- ja sõjaline doktriin võivad põhjustada tuumasõja (Behera: 2002)

- 2) Vastastikku kindlustatud hävitamise põhimõtte India ja Pakistani tandemi puhul ei toimi, sest kumbki riik ei saa oma 'teise löögi võimes' kindel olla (Haass & Halperin: 1998)
 - 3) India püüab Pakistani ümber piirata ning käitus 2001-2002. aasta kriisi ajal võrdlemisi sõjakalt (Cohen: 2001; Khan: 2002)
2. USA erinev suhtumine
- 1) India kui tõusev suurvõim ning arvestatav geopoliitiline toimija, kelle tõusu ei ole USA juhtida suutnud (Cohen: 2000)
 - 2) Indiat käsitletakse mitte üksnes kui näidet proliferatsioonist, vaid pigem kui Lõuna-Aasia spetsiifikast tulenevat juhtumit; Pakistani puhul tõstetakse globaalset mõõdet rohkem esile
 - 3) USA on India tuumaprogrammi alati paariiriikide omadest erinevalt suhtunud; Pakistani kohta midagi niisugust ei väideta (Haass: 1998)
3. Poliitikasoovitused USA-le
- 1) USA peab ära hoidma Pakistani poolse tuumarelva kasutamise (Behera: 2002)
India poolse tuumarelva kasutamise ärahoidmist ei peeta USA võimuses olevaks (Haass: 1998)
 - 2) USA peaks India jaoks välja töötama pakettlahenduse, mis looks stiimuleid tuumaarsenali vähendamiseks, tuumatehnoloogia levitamisest hoidumiseks ning edasiste katsetuste vältimiseks (Haass: 1998; Cohen: 2000; Cohen: 2000)
 - 3) India suguse geopoliitilise toimijaga peaks USA rohkem arvestama (Cohen: 2000)
 - 4) USA peaks Indias tekitama soovi üliiriiki ise piirkonna probleemide lahendamisse senisest rohkem kaasata (Cohen: 2000)
 - 5) Indiast kirjutades rõhutatakse USA pikaajalist pühendumist Lõuna-Aasiale, aga teisalt ka riigi hoobade piiratust regionaalsete muutujate mõjutamisel enam kui Pakistani puhul (Dasgupta: 2002; Cohen: 2002)
 - 6) USA unilateraalsed sammud Pakistani tuumaarsenali kontrolli alla võtmiseks oleks kontraproduktiivsed; niisugusest tegevusest tuleb hoiduda (Khan; 2003; Levi: 2003)
 - 7) USA peaks püüdma Pakistani sõjaväge harida ja läänestada, tegelema Pakistani riigi ideega ning aitama sealseid institutsioone reformida (Cohen: 2000)

4. Erinevad prognoosid

- 1) Pakistan maksab tuumarelva omamise eest hinda niikuinii (Haass: 1998; Haass & Halperin: 1998)
- 2) Loodetavasti saadakse Pakistani juhtkonnas ühel päeval aru, et tuumarelv riigi ees seisvaid probleeme lahendada ei aita (Cohen: 1999)
- 3) Indiast kirjutades mainitakse asjaolu, et India ja Pakistani vaheline võimekuste asümmeetria suureneb India kasuks (Cohen: 2000)

5. Kriitika USA suhtes

- 1) USA peaks oma seniste poliitikate mõju üle vaatama (Cohen: 2000) ja püüdma mõista, kuidas India ja Pakistan tema rolli näevad (Cohen: 2003)
- 2) USA kohalolu Lõuna-Aasias on iseenesest Pakistani huvidega vastuolus ning suurendab regionaalseid pingeid (Nayak: 2002; Cohen: 2003)
- 3) India suhtes on USA poolt vajalik suurem eneserefleksiivsus; riik pole olnud suuteline India suguseid tõusvaid suurvõime juhtima (Cohen: 2000)

Brookings Institutioni analüütikute Pakistani ja Indiat puudutavate kirjatööde kohta on arvude alusel keeruline erinevusi märgata. Pakistani puhul on ilmunud küll 6 teksti rohkem, kuid see pole minu hinnangul kõrgete absoluutarvude kontekstis suur erinevus. Pakistani puhul moodustavad ideoloogiaga kooskõlas olevad Brookings Institutioni tekstid 50% koguarvust, India puhul jääb samasse kategooriasse asetuvate kirjatööde arv sellest madalamaks.

Teisalt on tulemused niisugused üksnes piisava informatsiooni puudumise tõttu paljudes tekstides. Ideoloogiast kaugel olevaid tekste peaaegu ei esine.

Arve aluseks võttes saan väita, et Pakistani käsitlevad kirjatööd on vähesel määral rohkem Heritage Foundationi ideoloogiaga kooskõlas (24-st 15) kui Indiat käsitlevad kirjatööd (17-st 9).

Mõlema riigi puhul on Heritage Foundationi kirjatöödele omistatud väärtused kõikuvad. Ebapiisavat infot sisaldavaid tekste on Pakistani kohta üks kuuendik (24-st 4) ja India kohta ligikaudu üks kaheksandik (17-st 2).

Ideoloogiaga kooskõlas olevate tekstide osatähtsus on kahe riigi puhul vastavalt 62% (Pakistan) ja 53% (India).

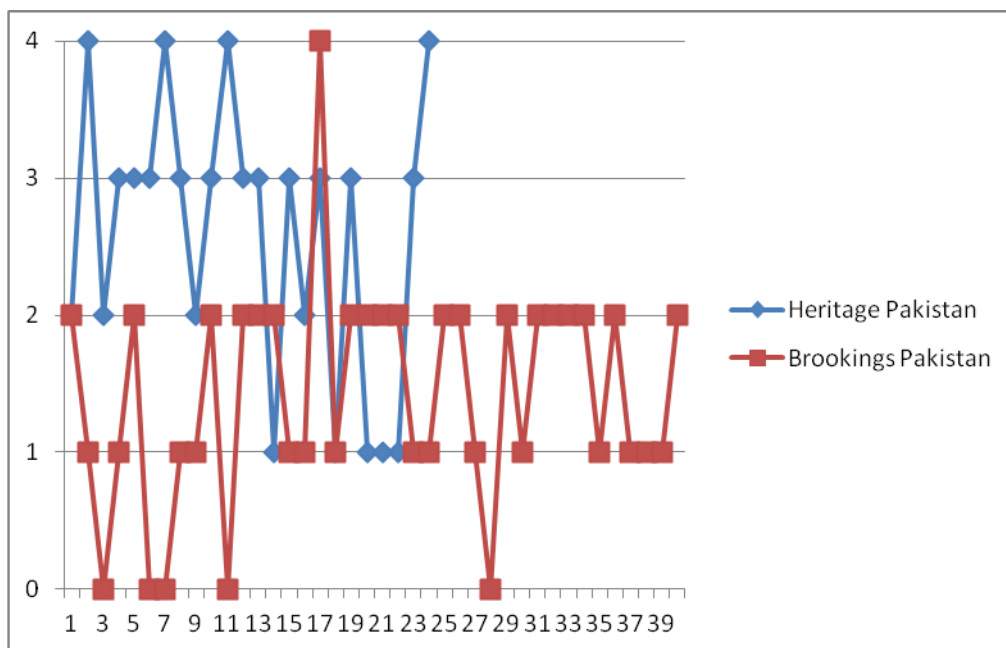
Arvestades, et Pakistanist kirjutati 7 teksti rohkem, on ideoloogiaga täielikult kattuvate tekstide (väärtusega 4) ja ideoloogiaga mõnevõrra kooskõlas olevate tekstide (väärtusega 3) arvud võrreldavad. Numbrid on vastavalt 4 ja 2 ning 11 ja 7.

Samuti on sarnane ideoloogiast kaugel olevate tekstide arv (väärtusega 0), mis on mõlemal 0, ning ideoloogiast mõnevõrra kaugel olevate tekstide arv, mis on vastavalt 5 ja 6.

India puhul on tekstid pisut vähem ideoloogiaga kooskõlas ning arvud liiguvad ehk vähesel määral rohkem tsentri ehk väärtuse 2 poole, kuid üldjoontes on Heritage Foundationi Pakistani ja Indiat puudutavate kirjatööde puhul pilt sarnane.

Riigiti

Pakistan



Joonis 4 kujutab Pakistani käsitlevaid tekste kogu perioodi 1994-2003 ulatuses

Hüpotees 1: Heritage Foundationi ja Brookings Institutioni ideoloogiline suundumus peaks kajastuma ka kirjutistes India ja Pakistani tuumarelvade üle USA juhtrolli aluseks võttes

Tabel 4

Heritage Foundation	Pakistan	Brookings Institution	Pakistan
Väärtus 4	4	Väärtus 0	5
Väärtus 3	11	Väärtus 1	15
Väärtus 2	4	Väärtus 2	19
Väärtus 1	5	Väärtus 3	0
Väärtus 0	0	Väärtus 4	1
Kokku	24	Kokku	40

Antud hüpoteesiga peaks saama mõõta seda, kas mõlema mõttekoja tekstid arvuliselt asutuste ideoloogilistele suundlustele vastavad.

Mitut joonisel asuvat punkti vaadeldes kerkivad esile sarnasused.

Arvude põhjal saaks järeldada seda, et mõlema mõttekoja puhul on ideoloogiaga kooskõlas olevaid tekste sarnasel hulgal, vastavalt 15 ja 20. Samas tuleb arvesse võtta ka nende arvude suhtelisust, sest tekstide absoluutarv on Brookings Institutionil peaaegu kolmandiku võrra suurem (24 ja 40).

Protsentuaalselt on Heritage Foundationi ideoloogiaga kooskõlas olevate tekstide arv 62,5%, Brookings Institutioni puhul on see 50%. Protsentuaalse osakaalu mõttes pole erinevused kooskõlas olevate tekstide üldarvudes suured.

Ülejäänud arvude osas moodustuv pilt on ebaselgem.

Kui ideoloogiast väga kaugel olevaid tekste esineb mõlema mottekoja puhul vähe, siis mõnevõrra kaugel olevaid tekste on Heritage'il 5 Brookingsi 0 vastu. Siit loeks välja seda, et Heritage'i tekstid on kõikuvamad ning esineb selgelt ideoloogiast kaugel olevaid tekste. Brookingsi puhul esineb üks väärtuseks 4 saanud hälve, kuid rohkem ideoloogiaga vastuolus olevaid tekste ei esine.

Selgust aitab tuua ebapiisavat informatsiooni sisaldavate tekstide võrdlus. Heritage Foundationi puhul on neid 24-st 4 ehk üks kuuendik (16-17%) ning Brookings Institutioni puhul 40-st 19 ehk peaaegu 50%. Need arvud näitavad seda, et Brookingsi tekstid, mis ei ole ideoloogiaga kooskõlas, on USA juhtrolli osas niivõrd napisõnalised või seda ignoreerivad, et olemata ideoloogiast kaugel, sisaldavad nad ebapiisavat informatsiooni.

Heritage Foundationi puhul näitab ebapiisavat informatsiooni sisaldavate tekstide arv 4 seevastu seda, et avalikustamist leidsid mõned niisugused tekstid, milles USA juhtrolli enda ideoloogiliselt vaatenurgast ei puudutata.

Kui Brookings Institutioni tekstid on kas kooskõlas või ei anna piisavalt informatsiooni, siis Heritage Foundationi puhul on pilt varieeruvam ning esineb nii kooskõlas olevaid, ideoloogiast kaugel olevaid tekste kui ka kirjatõid, mis USA juhtrolli kohta piisavalt informatsiooni ei sisalda.

Heritage Foundation

Ideoloogiaga kooskõlas – 15

Ebapiisav informatsioon – 4

Ideoloogiast kaugel – 5

Ideoloogiaga kooskõlas olevad tekstid

Järgnevalt toon välja seisukohad, mille tõttu mõttekoja poolt välja antud tekstidest 15 on vastava ideoloogiaga kooskõlas.

Neis 15-es tekstis esitatakse järgmisi seisukohti:

1. USA unilateraalsed meetmed enda julgeoleku tagamiseks
 - 1) USA peaks taganema ABM lepingust
 - 2) USA peaks rajama raketitõrjesüsteemi (Spencer & Scardaville: 2000; Spencer: 2001; Feulner: 1999; Feulner: 1998; Fisher & Dori: 1998; Fisher: 1995)
 - 3) USA peaks loobuma Tuumakatsetuste täieliku keelustamise leppega ühinemast (Spring: 1998; Fisher: 1998)
2. Prognoosid
 - 1) ABM lepingu piirangutest juhendumine tähendab ebaloogilise ja USA haavatavusel põhineva julgeolekupoliitika jätkumist (Spring: 1998)
 - 2) Kaitsetus raketirünnakute ees õõnestab USA võimet välismaal oma rahvuslikke huve kaitsta (Anderson: 1998)
 - 3) Pakistan võib muutuda proliferaatoriks paariariikide suunal (Fisher: 1998)
 - 4) Proliferatsioon viib tuumavõidurelvastumiseni (Fisher: 1998)
 - 5) Pakistani tuumavõimekus kui niisugune on ohuks USA julgeolekule (Feulner: 1998)
 - 6) Pakistan võib oma juhtkonna suhtumise tõttu konflikti eskaleerudes tuumarelva käiku lasta (Fisher & Dori: 1998)
3. Poliitikasoovitused Lõuna-Aasia vastasseisu ohjamiseks
 - 1) Indiale tuleks Pakistani hoiatamiseks tuumakatsetuste järgselt sanktsioonid kehtestada (Fisher: 1998)
 - 2) Pakistani tuumaarsenaliga tegelemisel peab USA eesmärgiks endiselt jääma arengute tagasipööramine tuumavaba Lõuna-Aasia saavutamiseks (Spring: 2003)
 - 3) Alustuseks peaks USA sihiks võtma Pakistani tuumarsenali piiramise ja vähendamise. Selle saavutamiseks tuleks ellu rakendada kahju piiramise strateegia. (Spring: 2003)

- 4) Diplomaatilisel rindel tuleks rajada teed Pakistani tuumaarsenali kontrollimisele ning läbipaistvuse saavutamisele India-Pakistani strateegilistes suhetes (Fisher: 1995; Fisher: 1998)

Ebapiisavat informatsiooni sisaldavad tekstid

Heritage Foundationi puhul sai **Dilloni** 2001. aasta tekst väärtuseks 2, sest Pakistani mainitakse põgusalt ning üksnes seoses India tuumarelvade heidutusobjektiks olemisega. (Dillon: 2001)

Springi poolt 1998. aastal ilmunud tekstis käsitletakse Pakistani koos Indiaga vanade heidutusmodelite ammendumise kontekstis. Vastastikku kindlustatud hävitamise doktriin India ja Pakistani puhul ei toiminud. (Spring: 1998)

Sokolski (1994) mainib oma 1994. aasta kirjatöös Pakistani Hiina-poolse tuuma-tehnoloogia levitamise sihtriigina. Sama napisõnaline on Pakistani osas ka **Holmes** oma 1997. aastal ilmunud artiklis, käsitledes Pakistani samuti Hiina proliferatsioonilise tegevuse objektina. (Holmes: 1997)

Need neli kirjatööd said indeksi alusel väärtuseks 2, sest ebapiisava informatsiooni tõttu USA juhtrolli osas polnud neid võimalik teisiti hinnata.

Ideoloogiast kaugel olevad tekstid

Heritage Foundationi ideoloogilisest suunitlusest kaugemale jäävate tekstide hulgas olev **Wortzeli & Dilloni** (2000) kirjatöö käsitleb Pakistani India vaatevinklist.

Mainitakse Pakistani tuumariigi staatust, tema tihedat koostööd Hiinaga ning India ja Pakistani vahelisi sõdu. USA juhtrolli kohta Heritage'i iseloomustavaid seisukohti välja ei tooda, mistõttu hindan antud kirjatööd väärtusega 1.

Phillipsi 2001. aastal ilmunud tekstis kirjutatakse sellest, kuidas India ja Afghanistan on Pakistani juhtkonna silmis omavahel seotud ning USA peab tegelema regionaalse julgeoleku suurendamisega eriti Kashmiri probleemi lahendamisele kaasa aidates. Selle tulemusena võiks Pakistan Afghanistani vähem strateegilisena näha. Praeguses seisus on Pakistan tuumariigina väga ohtlik. (Phillips: 2001)

Kuna palju on juttu regionaalsest julgeolekust ja tuumarelvad jäävad tagaplaanile, siis panin väärtuseks 1.

Dilloni ja Tkachiku 2002. aasta tekstis kirjutatakse sellest, et USA soovib Pakistani ideaalis NNPT režiimi liikmena näha. Pakistani taunimisväärsed teod loetletakse üles, kuid USA-l soovitatakse tegeleda üksnes veenmisega, et Pakistan oma tuumaarsenali vähendaks. Tegemist on liiga leebe soovitusena Heritage Foundationi jaoks, mistõttu ollakse ideoloogiast kaugel. Teksti hindasin väärtusega 1. (Dillon & Tkachik: 2002)

Phillips, Spencer, Ingram ja Dillon (2002) kirjutavad oma 2002. aastal ilmunud kirjatöös Pakistani ja India vahelisest sõjalisest asümmeetriast. Pakistani *status quo* vastase tegevuse suhtes neil illusioone pole. USA-l soovitatakse Pakistani survestada, et riik terrorismi toetamise lõpetaks. Lisaks peaks USA sekkuma diplomaatiliselt ning müüma Pakistanile üksnes kaitseotstarbelist varustust.

Rõhuasetus USA juhtrollile on minu arvates siiski ebapiisav ning ideoloogiline profiil siin välja ei joonistu. Väärtus - 1

Spencer mainib oma 2003. aastal ilmunud kirjutises seda, et Külma sõja aegne heidutusvõime on kadunud ning elatakse muutunud maailmas, milles riikidele on suureks ohuks muutunud tuumatehnoloogia levik. Riike saab jagada vastutustundlikeks tuumariikideks ja ülejäänuteks. (Spencer: 2003)

Tegemist on üsnagi Heritage Foundationile iseloomuliku maailmatajuga, kuid kuna USA juhtrolli kohta ei kirjutata sõnagi, siis ei saa ma ka sellele tekstile väärtuseks üle 1 panna.

Brookings Institution

Ideoloogiaga kooskõlas – 20

Ebapiisav informatsioon – 19

Ideoloogiast kaugel – 1

Ideoloogiaga kooskõlas olevad tekstid

Nendes 20-s tekstis, mille olen hinnanud Brookingsi ideoloogiaga kooskõlas olevaks, esitatakse järgmisi seisukohti:

1. Etteheited USA senisele poliitikale
- 1) Arengute tagasipööramine tuumavaba Lõuna-Aasia saavutamiseks on ebarealistlik siht (Haass: 1998; Haass & Halperin: 1998)

- 2) USA juhtrolli ja tegevusvabadust piirab riigi vale poliitika (Haass & Halperin: 1998)
 - 3) Tuumaküsimusi keskmesse seadev poliitika on ebaõnnestumisele määratud (Cohen: 2000)
 - 4) USA enda kohalolu regioonis pingestab riigi suhteid Pakistaniga (Nayak: 2002; Cohen: 2003)
 - 5) Raketitõrjesüsteemi rajamine süvendab teiste riikide relvastumissoovi (Graham: 2001)
 - 6) Unilateraalsed meetmed Pakistani tuumaprogrammi mõjutamiseks on kontraproduktiivsed (Khan: 2003; Levi: 2003)
 - 7) USA ei saa Pakistaniga üksnes tuumarelvadest rääkida. Sanktsioonidega ei tohi riiki üle ääre lükata (Haass: 2001)
2. Pakistaniga seotud poliitikasoovitused USA-le:
 - 1) USA peaks Pakistanile kehtestatud sanktsioonid eemaldama (Haass: 1998, 1999, 2000; Haass & Halperin: 1998; Cohen: 1999, 2000)
 - 2) USA peaks püüdma Pakistani tuumadoktriini mõjutada. Riigile peaks India vastu sobima 'piisavuse positsioon' (Haass: 1999)
 3. Lõuna-Aasiaga seotud poliitikasoovitused USA-le
 - 1) USA peab ennast Lõuna-Aasiaga pikaajaliselt siduma (Cohen: 2002)
 - 2) USA peab Lõuna-Aasias kujunenud olukorda juhtima. Karistamise kaudu ei tohi Pakistani teistele tuumarelvade omandada soovivatele riikidele eeskujuks tuua (Haass: 1998; Cohen: 1999)
 - 3) Edasise levitamise vältimine ning konfliktisituatsioonis tuumarelvade kasutamise ärahoidmine on peamised sihid, mille poole USA peaks Lõuna-Aasias püüdlema (Haass: 1998)
 - 4) USA poliitikakujundajad peavad laiemat regionaalset pilti mõistma ning tajuma Lõuna-Aasia julgeolekuprobleemide nüansse. USA peab arvestama stenaariumiga, mis käivitub siis, kui India Pakistani nurka surub. (Cohen: 2000)
 4. Üldisemad poliitikasoovitused USA-le
 - 1) Pakistan tuleb suunata NNPT leppe ratifitseerimisele ning USA peaks liituma Tuumakatsetuste täieliku keelustamise lepinguga (Haass: 1999)

- 2) USA jaoks peaks koostöö läbi teiste riikide julgeolekuolukorra parandamine oluline olema (Graham: 2001)
- 3) Tuumaküsimustes peab USA endale tagasihoidlikud eesmärgid seadma (Haass: 1999)
5. Muu
- 1) Pakistani liidrid saavad tuumarelvade kasutusest potentsiaalsete vastaste vastu ise aru (Cohen: 1999)

Eelnevast loetelust mõnesid seisukohti sisaldavad tekstid on minu arvates Brookings Institutioni ideoloogilise suunitlusega kooskõlas ja pälvivad juhtrolli indeksil väärtused 0-1.

Ideoloogiast kaugel olevad tekstid

Brookings Institutioni puhul torkab eriti silma üks tugevalt hälbiv tekst. Tegemist on **O'Hanloni** (2001) kirjatööga, milles esitatakse Heritage Foundationile iseloomulikke seisukohti.

Kirjutises käsitletakse USA haavatavust ja suurt tähelepanu osutatakse raketitõrjesüsteemidele. Pakistani võib pidada nende teemade tõusetumise üheks põhjuseks. Kirjatöös leitakse, et raketitõrjesüsteemide puudumine õõnestab USA juhtrolli, võimaldades teistel riikidel USA-d maailmapoliitikas oma huve edendamast takistada. Kirjutises rõhutatakse, et tõeliseks ohuks USAle, tema ülemerebaasidele ja võõrsil paiknevatele vägedele on lühimaaraketid ning selle ohuga tegelemiseks on vajalik regionaalsete raketitõrjesüsteemide rajamine. Väärtus - 4

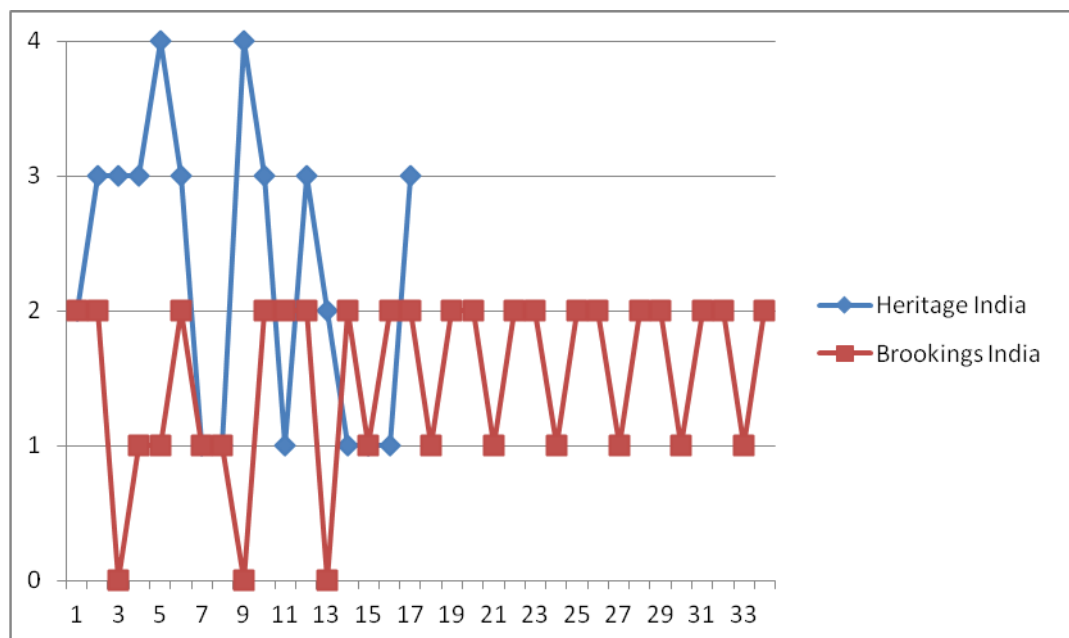
Ebapiisavat informatsiooni sisaldavad tekstid

Hindasin 19 teksti ebapiisava informatsiooni tõttu USA juhtrolli kohta Pakistani ja India tuumarelvade küsimuses väärtusega 2.

Tekste, mis USA juhtrolli osas piisavalt informatsiooni ei sisalda, iseloomustab järgnev:

1. USA juhtrollist ei kirjutata ning riigile soovitusi ei tehta (Cohen: 2000; Haass: 2000; Singer: 2001; Behera: 2002; Behera: 2002; Behera: 2002; Behera: 2002; Cohen: 2002; Behera: 2002; Dasgupta: 2002; Haider: 2003; Cohen: 1995)
2. Pakistani mainitakse kaudselt seoses Indiaga (Bajpai: 2000; Cohen: 1998)
3. Domineerib kirjeldav lähenemine, jagatakse mõni tagasihoidlik soovitus (Cohen: 2000; Dasgupta & Cohen: 2001; Levi: 2003)
4. USA-le tehakse soovitusi, kuid tuumarelvade teemat need ei puuduta (Cohen: 2001; O'Hanlon: 2001)

India



Joonis 5 kujutab Indiat käsitlevaid kirjatöid kogu perioodi 1994-2003 ulatuses

Tabel 5

Heritage Foundation	India	Brookings Institution	India
Väärtus 4	2	Väärtus 0	3
Väärtus 3	7	Väärtus 1	11
Väärtus 2	2	Väärtus 2	20
Väärtus 1	6	Väärtus 3	0
Väärtus 0	0	Väärtus 4	0
Kokku	17	Kokku	34

Arve analüüsidest mainin esmalt seda, et Brookingsi analüütikute Indiat käsitlevaid tekste esineb poole rohkem kui Heritage'i puhul (vastavalt 17 ja 34). Kui absoluutarvudest lähtuda ja suhtelist osatähtsust määratleda, esineb Heritage Foundationi puhul ideoloogiaga kooskõlas olevaid tekste 17-st 9 ehk ligi 53%. Ideoloogiaga mitte kooskõlas olevaid tekste on 17-st 6, mis moodustab tekstidest 35%. Ebapiisavat informatsiooni sisaldavaid tekste on 2 ehk ligi 12%.

Brookings Institutioni kohta saame öelda, et ideoloogiaga kooskõlas olevaid tekste on 34-st 14 ehk 41% ning ebapiisavat informatsiooni sisaldavaid tekste on 34-st 20 ehk 59%.

Ideoloogiaga kooskõlas olevatest tekstidest on Brookings Institutioni puhul Heritage Foundationiga võrreldes arvuliselt küll rohkem nii ideoloogiaga täielikult kooskõlas olevaid tekste (Brookingsil 3 ja Heritage Foundationil 2) ning ideoloogiale mõnevõrra vastavaid tekste (Brookingsil 11 ja Heritage'il 7), kuid kuna Brookings Institutioni kirjatöid on ka 17 võrra rohkem, siis tunduvad need arvud ka loogilised.

Heritage Foundation

Ideoloogiaga kooskõlas – 9

Ebapiisav informatsioon – 2

Ideoloogiast kaugel – 6

Ideoloogiaga kooskõlas olevad tekstid

Tekstides, mis on Heritage Foundationi suunitlusega kooskõlas, esitatakse järgnevaid seisukohti:

1. Ohud USA-le

- 1) Täna ei saa välistada, et mõni tuumalõhkepeaga rakett jõuab USA-ni ja tapab miljardeid inimesi (Feulner: 1998)
- 2) Edasise tuumaproliiferatsiooni oht on suurenenud (Fisher, O'Quinn, Przystup, Yates: 1998)
- 3) Külma sõja järgsed uued ohud on India näitel materialiseerunud (Spring: 1998)
- 4) Haavatavus raketirünnakutele ei võimalda riigil välismaal tõhusalt oma rahvuslikke huve kaitsta (Anderson: 1998) Olukord on üha pakilisem, sest enese haavatavana hoidmine enam ei toimi (Spring: 1998)
- 5) USA-l on ennast ballistilisi rakette omavate riikide ringi laienemise tingimustes üha raskem kaitsta (Fisher: 1995)
- 6) India ja Pakistani vahel võib toimuda regionaalne tuumakonflikt (Fisher: 1995)

2. Kriitika USA senise poliitika aadressil

- 1) ABM lepingust kinnipidamine tsementeerib enese haavatavana hoidmisel põhineva julgeolekupoliitika (Spring: 1998)
- 2) Vastastikku kindlustatud hävitamise doktriin tänapäeva maailmas enam ei toimi (Anderson: 1998)

3. Poliitikasoovitused USA-le Lõuna-Aasia suhtes

- 1) India peaks omama raketitõrjesüsteemi, sest see vähendaks huvi tuumarelvade väljaarendamise ja katsetamise vastu. Samuti vähendaks niisugune asjade käik huvi tuumarelvade teineteise vastu kasutada. (Fisher: 1995)
- 2) Kui India nõustub oma tuumaarsenali vähendama ja piirama, peaks USA riigile vastutasuks tehnoloogiat pakkuma. Tulevane kosmoses paiknev raketitõrjesüsteem võimaldaks USA-l tuumalöövide andmise ennetamiseks unilateraalselt sekkuda. (Fisher: 1995)
- 3) Pärast India poolseid tuumakatsetusi tuleks talle Pakistani hoiatamiseks sanktsioonid kehtestada (Fisher: 1998)

- 4) USA peaks Pakistanile ja Indiale tehingut pakkuma, mille kohaselt saaksid riigid vastutasuks tuuma- ja raketiarsenalide piiramisele juurdepääsu USA tehnoloogiale. Selle tulemusena õnnestuks ehk strateegilisi kalkulatsioonivigu vältida ning teineteise tegevust vastavalt sõlmitud lepetele kontrollida (Fisher: 1998)
- 5) Regionaalse tuumavõidurelvastumise ja võimaliku tuumasõja ärahoidmiseks tuleks USA initsiatiivil regionaalsed raketitõrjesüsteemid rajada (Fisher, O'Quinn, Przystup, Yates: 1998)
- 6) USA ei peaks ennast Lõuna-Aasia territoriaalsetesse vaidlustesse mässima ning riik peaks jääma neutraalseks (Wortzel & Dillon: 2000)
4. Üldisemad poliitikasoovitused USA-le
 - 1) USA peaks rajama raketitõrjesüsteemi (Fisher: 1995, 1998; Anderson: 1998; Feulner: 1998, 1999; Spencer & Scardaville: 2000)
 - 2) USA proliferatsioonivastane poliitika peab tõhusam olema. Interdikttiivsete meetmete osakaal peaks tõusma. (Brookes: 2003) Proliferatsioonivastases võitluses peab NNPT režiimi kesksus säilima, kuid selle kõrval tuleb kasutada ka teisi radu. (Spring: 2003)
 - 3) USA peab ABM lepingust taganema (Spencer & Scardaville: 2000; Feulner: 1999)
 - 4) USA ei tohiks Tuumakatsetuste täieliku keelustamise lepet ratifitseerida (Fisher: 1998; Spring: 1998)
5. Muu
 - 1) India on näide tuumarelvade proliferatsioonist; India tuumakatsetused on osa laiemast proliferatsiooniprobleemist (Fisher: 1995; Spring: 1998; Anderson: 1998; Spring: 1998; Feulner: 1998)

Kui mõned neist seisukohtadest on mainitud, olen pannud teksti hinnanguliseks väärtuseks 3. Väärtus 4-ga olen hinnanud ühe erandiga neid tekste, milles esitatakse Heritage Foundationile omaseid seisukohti kõigi nelja peamise kategooria lõikes.

Ebapiisavat informatsiooni sisaldavad tekstid

Sokolski kirjutab 1994. aastal sellest, et India näol on tegemist toimijaga raketimüügiturul ning riik võib olla potentsiaalseks raketitehnoloogia levitamise sihiks. (Sokolski: 1994)

Väärtus - 2

Dillon 2001

Autor kirjutab Indiast eelkõige tema ja USA vaheliste kaubandussuhete kontekstis. Julgeolekupoliitiline taust on selle teema puhul väga oluline, mistõttu kirjutatakse ka strateegilisest keskkonnast.

Autori arvates peaks USA ja India vaheline tehnoloogiavahetus seoses India tuumaambitsioonidega reguleeritud olema. USA ei tohiks müüa niisugust tehnoloogiat, mida India saaks oma raketi- ja tuumaarsenalide jaoks ära kasutada. (Dillon: 2001)

Antud tekst sisaldab liiga vähe informatsiooni tuumarelvadest ning USA juhtrollist, mille tõttu on ta väärtuseks saanud 2.

Ideoloogiast kaugel olevad tekstid

Järgnevalt vaatleme neid tekste, mida ei saa mõttekoja ideoloogilise suunitlusega kooskõlas olevaks lugeda.

Spring 1998

Antud teksti puhul tuuakse välja järgmine: Indiat käsitletakse näitena Külma sõja aegse vastastikku kindlustatud hävitamise doktriini ammendumisest. USA vaatevinklist nähakse teda näitena uute ohtude materialiseerumisest. (Spring: 1998)

Sisuliselt on tegemist Heritage Foundationile iseloomuliku retoorikaga, kuid pisut jääb puudu soovitustest USA-le, et hinnata seda vähemalt 3-ga. Otsustasin seda teksti hinnata väärtusega 1.

Fisher, O'Quinn, Przystup, Yates (1998) kirjutavad Indiast kui osalejast regionaalses tuumavõidurelvastumises. Autorid kardavad seda, et 1998. aasta katsetus avas ukse lisaks relvastusvõidujooksule ka proliferatsiooniks Lähis-Itta.

Autorid soovivad USA-l India ja Pakistan tundlikku kaitseotstarbelist tehnoloogiat jagama panna. USA-l soovitatakse Indiat veenda, et piirkondlikud raketitõrjesüsteemid on piirkonnas leviva proliferatsiooni pidurdamiseks hädavajalikud.

Antud teksti hindasin väärtusega 1, sest USA juhtrolli kohta ei Heritage Foundationile iseloomulikke soovitusi ei esinenud.

Wortzel & Dillon (2000) on kirjutanud analüüsi India strateegilisest keskkonnast.

Samuti antakse ülevaade USA-India suhetest. Peamise soovitusena antakse USA-le nõu ennast India suurstlevast retoorikast mitte heidutada lasta. USA peaks nende arvates oma huvid India huvidest ettepoole seadma.

Samas kirjutatakse ka sellest, et USA peab oma eksporti Indiale piirama ning kontrollima, et Indiale ei müüdaks niisugust tehnoloogiat, mis viimase ballistiliste raketide ja tuumavõimekuse arendamisele kaasa võiks aidata.

Rõhutatakse, et arengute tagasipööramine tuumavaba Lõuna-Aasia juurde võib olla võimatu, kuid sellegipoolest olevat USA-l hoobasid India tuumaprogrammiga tegelemiseks.

USA peaks autorite arvates rõhutama, et India julgeolek on paremini tagatud tuumaarsenali vähendamise ja NNPT leppe põhimõtete järgimise kui heidutuse suurendamise ja võidurelvastumises osalemise kaudu.

Lisaks peab USA toetama nii India ja Hiina vahelist dialoogi kui ka laiendama antud protsessi teistele suurriikidele eesmärgiga proliferatsiooni piirata. Üldiselt peaks USA astuma Indiaga strateegilisse dialoogi, kuid säilitama neutraalsuse.

USA juhtrolli eriti ei rõhutada ning rohkem kirjutatakse partnerlusest ning India pehmest veenmisest. Väärtus - 1

Spencer 2001

Autor kirjutab sellest, et ABM lepingul põhinev relvastuskontroll on aegunud ning viib proliferatsiooni ja tuumavõidurelvastumiseni. Indiat peab autor näiteks aegunud relvastuskontrolli põhimõtete tagajärgedest. Antud põhimõtted tuleb tema arvates üle vaadata. (Spencer: 2001)

Retoorikas puudutatakse küll Heritage Foundationile olulisi teemasid, aga kuna USA juhtrollist ei räägita ning talle soovitusi ei jagata, siis hindan teksti väärtusega 1.

Phillips 2001

Autor kirjutab laiemast regionaalsest pildist, millesse asetuvad India sidemed Afganistani Põhja-Allianssiga ning Pakistani liit Talibaniga.

USA peaks proovima Kashmiris pingeid vähendada. Sellest tulenevalt õnnestuks ehk Afghanistanis rohkem korda saata, sest Kashmiri tähtsuse vähenedes ei pruugi Pakistan enam Afghanistanis topeltmängu mängida. (Phillips: 2001)

Selles tekstis näidatakse veenvalt kui peen rivaliteet India ja Pakistani vahel käib ning antakse mõista, et kogu selle mängu juures asetsevad taustal tuumarelvad.

USA juhtrolli sisuliselt ei puudutata ning Heritage'i suunitlusest on tekst kaugel.

Väärtus – 1

Brookes 2003

Autor käsitleb Indiat USA vaatevinklist proliferatsiooni sihtriigi näitena. Üldisemas plaanis on tema arvates kindlameelset riiki keeruline tuumarelvade soetamise teelt kõrvale kallutada.

NNPT on autori arvates džentelmenide kokkulepe. USA vajab tema meelest tõhusamat proliferatsioonivastast poliitikat. Muuhulgas tuleb tema hinnangul kasutada rohkem interdiktiiivseid meetmeid. (Brookes: 2003)

Autor propageerib küll jõulisemat poliitikat, kuid selleks, et antud teksti ideoloogiaga kooskõlas olevaks hinnata, tulnuks rohkem Heritage Foundationi jaoks olulisi teemasid puudutada. Väärtus - 1.

Brookings Institution

Ideoloogiaga kooskõlas - 14

Ebapiisav informatsioon - 20

Ideoloogiaga kooskõlas olevad tekstid

Brookings Institutioni ideoloogiaga kooskõlas olevates Indiat käsitlevates kirjatöödes esitatakse järgmisi seisukohti:

1. Etteheited USA senisele poliitikale
 - 1) India ja Pakistan ei pea USA-d oma murede osas piisavalt tundlikuks (Cohen: 2003)
 - 2) USA poliitikate õnnestumise vajalikuks eeltingimuseks on arusaamine sellest, kuidas teda Lõuna-Aasias nähakse. India ja Pakistan on harjunud USA-d ebausaldusväärse ning muutliku meelega üliriigina nägema, kes regionaalseid võime enda huvides ära kasutab (Cohen: 2003)

- 3) USA kohalolek regioonis pole iseenesest stabiliseeriv. Valitseb oht, et mõlemad vastasseisu osapooled kasutavad USA-d enda huvides ära (Nayak: 2002)
 - 4) USA ei ole tõusvate suurvõimude juhtimiseks võimeline olnud (Cohen: 2000)
 - 5) USA ei tohiks liialt teiste riikide karistamisele keskenduda (Haass & Halperin: 1998)
2. Poliitikasoovitused USA-le – mida riik peaks tegema
- 1) Potentsiaalsete vastaste poolt tuumarelvade väljatöötamise takistamiseks peab USA sama tõsiselt regionaalsetele julgeolekuprobleemidele kui raketitõrje-süsteemile lähenema (O'Hanlon: 2001)
 - 2) USA peaks Indiale NNPT režiimi ja Tuumakatsetuste täieliku keelustamise leppega ühinemise eest präänikut pakkuma (Haass: 1998)
 - 3) USA peab Lõuna-Aasia kujunenud olukorda juhtima. Riik peab välja töötama paketi, mille tulemusena õnnestuks vältida India poolset tuumarelvade kasutamist ning tuumatehnoloogia edasist levitamist. Nende eesmärkide saavutamiseks tuleks eelistatavalt tingimuslikku lähenemist kasutada (Haass: 1998; 1999)
 - 4) USA peaks Indiale kehtestatud sanktsioonid eemaldama (Haass: 1999; Haass & Halperin: 1998)
 - 5) USA positsioon peaks asuma kuskil India liitlaste ja vastase vahepeal (Cohen: 2000)
 - 6) USA peaks jõudma sinna, et India suhtuks riigi regiooni probleemide lahendamisse kaasamisse soosivamalt (Cohen: 2000)
 - 7) USA peab Lõuna-Aasias eristama muutujaid, mille üle tal on mõju, nendest, mida ta mõjutada ei suuda (Cohen: 2002)
 - 8) USA peaks Lõuna-Aasiale pikaajaliselt pühendumat. (Dasgupta: 2002) USA roll India-Pakistani konflikti vahendajana on hädavajalik (Khan: 2002)
 - 9) Pikas perspektiivis peab USA India liitumist NNPT režiimiga toetama. India näol on tegemist geopolitiilise toimijaga, kellega USA peaks rohkem arvestama. (Haass: 2000)
 - 10) USA on India tuumaprogrammi alati paariiriikide omadest erinevalt suhtunud (Haass: 1998)
3. Poliitikasoovitused USA-le – mida riik ei tohiks teha

- 1) Tuumarelvade küsimuses ei tohiks USA endale ambitsioonikaid eesmärgke seada. Riik peaks tagasihoidlikumaid eesmärgke taotlema. (Haass: 2000)
- 2) Tuumaküsimus ei saa olla ajendiks USA lahkumisele piirkonnast. USA ei saa seda endale lubada. (Haass & Halperin: 1998)
- 3) India osas läbi sõrmede vaatamine ei vii proliferatsioonini mujal. Arengute tagasipööramine tuumapommi eelsesse aega pole Lõuna-Aasias realistlik. (Haass: 1998)
- 4) USA ei peaks lootma, et India sooviks vastuteene puudumise korral NNPT režiimi ja Tuumakatsetuste täieliku keelustamise leppega ühineda (Haass: 1998)
4. Muu
 - 1) India maksab tuumarelvade omamise eest hinda niikuinii (Haass & Halperin: 1998)
 - 2) Tagasipöördumine tuumavaba Lõuna-Aasia konteksti eeldaks suuri edusamme globaalses desarmeerimises ning India-Pakistani ja India-Hiina suhete järsku paranemist (Haass & Halperin: 1998)

Kesksed teemad, mille puhul hindasin kirjatöid väärtusega 0-1 olid realistlik ja juhtumipõhine lähenemine uutele tuumariikidele, empaatilisem poliitika USA poolt, regionaalsete julgeolekulahenduste kallal töötamine, India ja Pakistani perspektiivi valgustamine, USA mõjuvõimu piiratuse väljatoomine, koostööl tuginevate lahenduste pakkumine, karistamise ja unilateraalsete sammude vähene praktiseerimine.

Ebapiisavat informatsiooni sisaldavad tekstid

Tekste, milles USA juhtrolli kohta India tuumaküsimuses piisavalt informatsiooni ei esine, saab liigitada järgnevalt:

1. USA juhtrolli kohta ei kirjutata ning riigile soovitusi ei tehta (Cohen: 1995; Cohen: 1998; Bajpai: 2000; Cohen: 2001; Singer: 2001; Cohen: 2002; Behera: 2002; Haider: 2003)
2. Domineerib kirjeldav lähenemine, soovitusel USA-le jäävad tagasihoidlikeks (Cohen: 2000; Haass: 2000; Dasgupta & Cohen: 2001; Behera: 2002; Cohen: 2002)

3. Soovitusi USA-le India tuumarelvva küsimuses ei esine (Cohen: 2000; Behera: 2002; Nayak: 2002)
4. Indiat käsitletakse Pakistani vaatevinklist (Cohen: 2002; Cohen: 2002; Behera: 2002; Cohen: 2003)

Periooditi

Hüpotees 3: Kriisiperioodil (1998-1999) on kirjatööde vastavus mõttekodade ideoloogilisele suunitlusele teiste perioodidega võrreldes suurem

Periood 1994-1997

Tabel 6

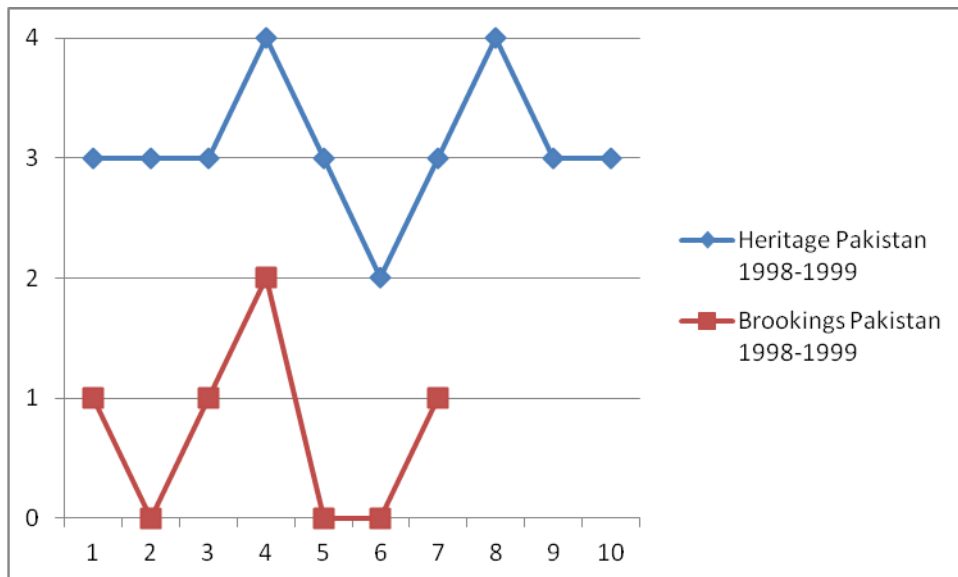
Heritage Foundation	Pakistan	Brookings Institution	Pakistan
Väärtus 4	1	Väärtus 0	0
Väärtus 3	0	Väärtus 1	0
Väärtus 2	2	Väärtus 2	1
Väärtus 1	0	Väärtus 3	0
Väärtus 0	0	Väärtus 4	0
Kokku	3	Kokku	1

Tabel 7

Heritage Foundation	India	Brookings Institution	India
Väärtus 4	0	Väärtus 0	0
Väärtus 3	1	Väärtus 1	0
Väärtus 2	1	Väärtus 2	1
Väärtus 1	0	Väärtus 3	0
Väärtus 0	0	Väärtus 4	0
Kokku	2	Kokku	1

Kriisiperiood (1998-1999)

Pakistan



Joonis 6

Heritage Foundation

Ideoloogiaga kooskõlas – 9

Ebapiisav informatsioon – 1

Brookings Institution

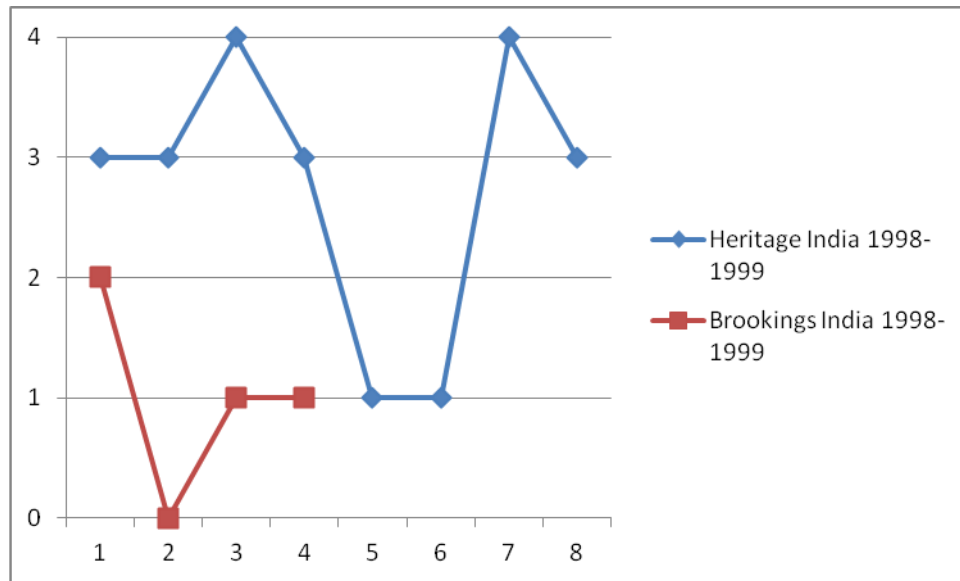
Ideoloogiaga kooskõlas – 6

Ebapiisav informatsioon – 1

Tabel 8

Heritage Foundation	Pakistan	Brookings Institution	Pakistan
Väärtus 4	2	Väärtus 0	3
Väärtus 3	7	Väärtus 1	3
Väärtus 2	1	Väärtus 2	1
Väärtus 1	0	Väärtus 3	0
Väärtus 0	0	Väärtus 4	0
Kokku	10	Kokku	7

India



Joonis 7

Heritage Foundation

Ideoloogiaga kooskõlas – 6

Ideoloogiast kaugel – 2

Brookings Institution

Ideoloogiaga kooskõlas – 3

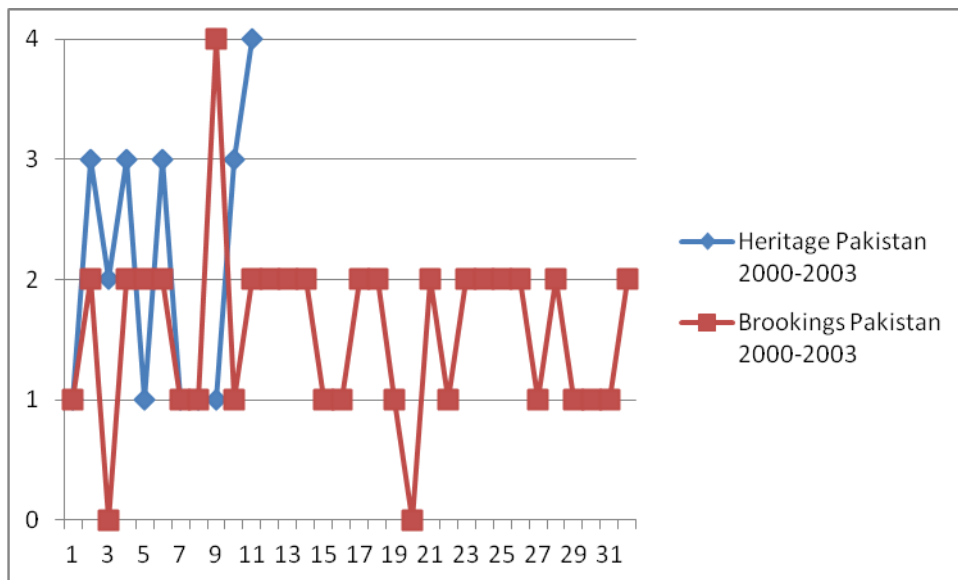
Ebapiisav informatsioon – 1

Tabel 9

Heritage Foundation	India	Brookings Institution	India
Väärtus 4	2	Väärtus 0	1
Väärtus 3	4	Väärtus 1	2
Väärtus 2	0	Väärtus 2	1
Väärtus 1	2	Väärtus 3	0
Väärtus 0	0	Väärtus 4	0
Kokku	8	Kokku	4

Kriisijärgne periood (2000-2003)

Pakistan



Joonis 8

Heritage Foundation

Ideoloogiaga kooskõlas – 5

Ebapiisav informatsioon – 1

Ideoloogiast kaugel – 5

Brookings Institution

Ideoloogiaga kooskõlas – 14

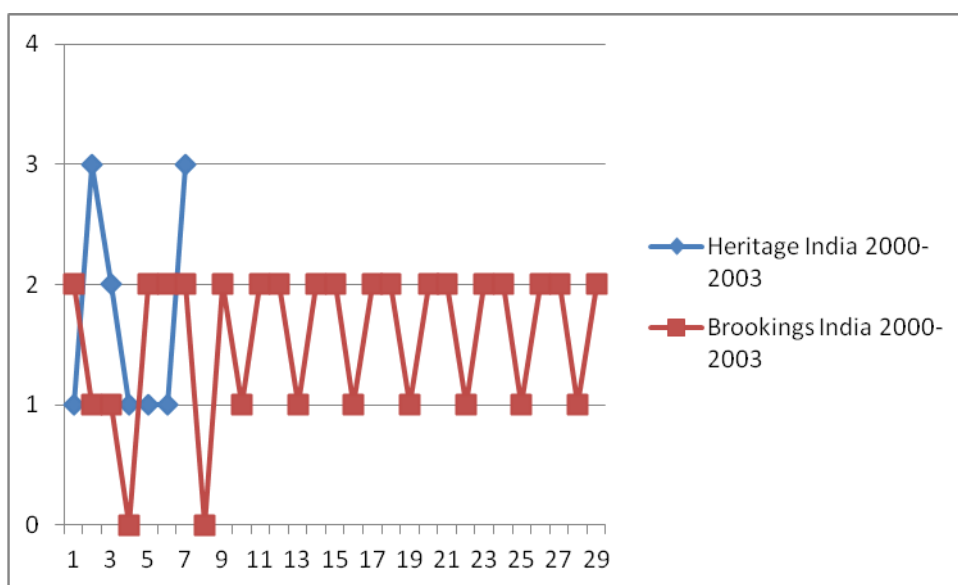
Ebapiisav informatsioon – 17

Ideoloogiast kaugel – 1

Tabel 10

Heritage Foundation	Pakistan	Brookings Institution	Pakistan
Väärtus 4	1	Väärtus 0	2
Väärtus 3	4	Väärtus 1	12
Väärtus 2	1	Väärtus 2	17
Väärtus 1	5	Väärtus 3	0
Väärtus 0	0	Väärtus 4	1
Kokku	11	Kokku	32

India



Joonis 9

Heritage Foundation

Ideoloogiaga kooskõlas – 2

Ebapiisav informatsioon – 1

Ideoloogiast kaugel – 4

Brookings Institution

Ideoloogiaga kooskõlas – 11

Ebapiisav informatsioon – 18

Tabel 11

Heritage Foundation	India	Brookings Institution	India
Väärtus 4	0	Väärtus 0	2
Väärtus 3	2	Väärtus 1	9
Väärtus 2	1	Väärtus 2	18
Väärtus 1	4	Väärtus 3	0
Väärtus 0	0	Väärtus 4	0
Kokku	7	Kokku	29

Kriisieelsel perioodil ilmus mõttekodade poolt vähe temaatilist materjali. Heritage Foundationi poolt Pakistani kohta 3 ja India kohta 2 teksti, Brookings Institutioni poolt mõlema riigi kohta 1 tekst.

Heritage Foundationi Pakistani puudutavatest tekstidest 1 oli ideoloogiaga kooskõlas (saades väärtuseks 4) ning 2 ei sisaldanud piisavalt informatsiooni (saades väärtuseks 2). India puhul oli 1 tekst ideoloogiaga kooskõlas (väärtusega 3) ning teine piisavalt informatsiooni ei sisaldanud (väärtusega 2). Brookings Institutioni teksti hindasin nii Pakistani kui India puhul informatsiooni mõttes ebapiisavaks, pannes väärtuseks 2.

Kriisiperioodi Pakistani puudutavad kirjatööd on arvuliselt ülekaalukalt mõttekodade ideoloogilise suunitlusega kooskõlas. Brookings Institutioni puhul on seda 7-st tekstist 6 ning Heritage Foundationi puhul 10-st tekstist 9.

Mõlema mõttekoja puhul esineb ka kõige tugevamat kooskõla tähistavaid väärtusi (Heritage'i puhul väärtus 4 ja Brookingsi puhul väärtus 0) vastavalt 2 ja 3 korral.

India puhul on moodustuv pilt segasem. Kooskõla mõttekodade ideoloogilise suunitlusega on endiselt ülekaalukas, Heritage'i puhul 8-st tekstist 6 ja Brookingsi puhul 4-st tekstist 3. Samuti esineb kõige tugevamat kooskõla tähistavaid väärtusi Heritage Foundationi puhul 2 ja Brookings Institutioni puhul 1 korral. Teisalt on kaks Heritage'i Indiat puudutavat teksti ideoloogiast kaugel ning üks Brookingsi tekst sisaldab otsustamiseks ebapiisaval määral informatsiooni.

Kriisijärgse perioodi (2000-2003) puhul on Heritage'i ja Brookingsi Pakistani puudutavate tekstide arvuline jaotus üsna erinev. Kriisijärgse perioodi Pakistani puudutavates kirjutistes esineb Brookingsi poolt ilmunud tekste peaaegu 3x rohkem kui Heritage Foundationi omi, vastavalt 32 ja 11.

Pakistani puudutavaid ideoloogiaga kooskõlas olevaid kirjatöid on Heritage Foundationi poolt sama palju kui ideoloogiast kaugel olevaid kirjatöid, vastavalt 5 ja 5. Tugevaid väärtusi eriti ei esine, Mõnevõrra kooskõlas olevaid tekste (väärtus 3) on 4 ja mõnevõrra kaugel olevaid tekste (väärtus 1) on 5. Heritage Foundationi puhul on toimunud tugev liikumine tsentrisse või ideoloogiast veelgi kaugemale.

Brookings Institutioni analüütikute kirjatööd, mis sisaldavad piisavalt informatsiooni, on valdavalt ka ideoloogiaga kooskõlas (14). Kõigest üks tekst hälbis üldisest tendentsist, saades väärtuseks 4. Enamik ideoloogiaga kooskõlas olevatest tekstidest on seda mõnevõrra (väärtus 1), kõigest 2 teksti said väärtuseks täielikku kattumise ehk 0. Brookings Institutioni Pakistani puudutavate kirjatööde kohta võib öelda, et kui Pakistani tuumarelvadest ning USA juhtrollist sellega seoses piisavas mahus kirjutatakse, ollakse üldiselt ka oma ideoloogiaga kooskõlas.

Brookings Institutioni analüütikud on aastatel 2000-2003 Indiast tuumarelvade kontekstis 4x rohkem kirjutanud kui Heritage Foundationi analüütikud, arvud vastavalt 29 ja 7.

Heritage Foundationi kriisijärgsel perioodil (2000-2003) Indiat käsitlevate kirjutiste puhul on üle poole ehk 7-st 4 teksti ideoloogiast kaugel, 1 tekst sisaldab ebapiisavas koguses informatsiooni ning 2 on ideoloogiaga kooskõlas.

Üldine tendents on veelgi rohkem ideoloogiast eemaldumisele suunatud kui sama perioodi Pakistani käsitlevate tekstide puhul.

Brookings Institutioni puhul on pilt Pakistaniga võrreldes väga sarnane. Juhul kui Indiat puudutavad tekstid sisaldavad riigi tuumarelvade ning USA juhtrolli kohta piisavalt informatsiooni, on nad valdavalt ka ideoloogiaga kooskõlas (11) ning taas esineb 2 teksti, mis kattuvad ideoloogiaga täiel määral, saades väärtuseks 0.

Järeldused

Hüpotees 1:

Heritage Foundationi ja Brookings Institutioni ideoloogiline suunitlus peaks kajastuma ka kirjutistes India ja Pakistani tuumarelvade üle USA juhtrolli aluseks võttes.

Pakistan

Tulemused 24-st 15 Heritage Foundationi ning 40-st 20 Brookings Institutioni puhul võimaldavad järeldada, et tekstid on mõttekodade ideoloogilise suunitlusega kooskõlas üksnes osaliselt. Osatähtsuse poolest saame välja tuua asjaolu, et Heritage Foundationi tekstid on protsentuaalselt rohkem ideoloogiaga kooskõlas, kuid absoluutarvudest lähtudes on ideoloogiaga kooskõlas olevaid Brookingsi tekste rohkem, nimelt 20 15 vastu.

Teisalt ideoloogiast kaugel olevaid tekste aluseks võttes (Heritage Foundationi puhul üle ühe viiendiku ehk 24-st 5 ja Brookingsi puhul 40-st 1) saab järeldada, et hälbeid palju siiski ei olnud.

Eriti Brookings Institutioni poolt välja antud tekstide hulgas oli palju (19) niisugusi kirjutisi, mis USA juhtrolli kohta tuumarelvade küsimuses piisavalt informatsiooni ei sisaldanud.

Pooltes Brookingsi tekstides ei ole võimalik ebapiisava informatsiooni tõttu USA juhtrolli kohta järeldusi teha. Seega on ilmselt tegemist teemaga, mida Brookings Institutioni analüütikud meelsasti ei rõhuta. Juhtrollist võivad akadeemikud väga erinevalt aru saada, kuid ehk pole Brookings Institutioni analüütikud kindlad selles, et Pakistani tuumarelvade probleemile lahenduse otsimises peaks just USA juhtiv jõud olema.

Pakistani ja India puhul on tegemist tuumariikidega, kellele ei ole isegi USA-l lihtne oma tahet peale suruda.

Kuigi Heritage Foundationi analüütikud propageerivad USA poolseid unilateraalseid samme, on nende ideoloogilises platvormis sees ka USA juhtrolli tuumakriiside puhul. Ühest küljest on Heritage Foundationi tekstid ideoloogiaga kooskõlas siis, kui propageeritakse üksnes USA julgeolekut suurendavaid unilateraalseid samme. Teisest küljest on kooskõla olemas ka siis kui soovitatakse USA-l

jõupositsioonilt tuumariikide ohjeldamise ning nende tuumariigiks muutumise läbi tekkinud kriiside lahendamise tegeleda.

Vaatamata niisugusele laiale nivoole, millesse mahtudes saaks tekste mõttekoja ideoloogiaga kooskõlas olevaks lugeda, esines siiski 5 teksti, mis jäid ideoloogiast kaugemale. Ehk on siinkohal tegemist ideaalide ja pragmatismi dilemmaga. Ühest küljest oleks analüütikute jaoks soovitatav mõttekoja ideaalidest ning tõekspidamistest kinni pidada, teisest küljest soovitakse välja töötada toimivaid lahendusi ning seetõttu tuuakse ohvriks ideoloogilised dogmad. Niisugusel juhul näitaks viiendiku tekstide ideoloogiast kaugel olek seda, et Heritage Foundationi jäikadest postulaatidest juhindudes ei ole võimalik niisugustele kriisidele toimivaid lahendusi välja pakkuda.

Brookings Institutioni ideoloogiline nägemus rõhutab USA juhtrolli läbi „esimene võrdsete seas“ positsiooni koostööpõhises maailmas. Seda huvitavam on asjaolu, et ligi pooltes tekstides on Pakistani tuumaküsimuses antud teemast vähe juttu. Kas nende autorite arvates peaks USA niisugused kriisid vahetult seotud osapooltele lahendamiseks jätma?

Teisalt võivad niisugused arvud Brookings Institutioni puhul olla tingitud ka tekstide rohkusest. Kõikides tekstides pole nende hinnangul ehk otstarbekas USA-le poliitika-soovitusi teha ning on mõttekam aeg-ajalt analüüside ning kirjeldustega piirduda. Üldiselt jääb mulje, et Brookings Institutioni analüütikutele antakse tuumarelvade valdkonnas kirjutamisel suhteliselt vabad käed ning ideoloogilised dogmad neid ei kammitse, mistõttu esineb ka 19 ebapiisavat informatsiooni sisaldavat teksti.

India

Heritage Foundationi näitajate kohta saab minu arvates järeldada ideoloogiaga kooskõlas olemise summaarset vähenemist, sest ühest küljest on India puhul ideoloogiast kaugel olevaid tekste rohkem kui Pakistani puhul, teisest küljest on tekstide üldarv 7 võrra väiksem (India:17 ja Pakistan:24). Ideoloogilise kõikumise tendents on süvenev, aga see asjaolu ei ole iseenesest määrav.

Antud asjaolu võib näidata seda, et India näide ei mahu kõige paremini Heritage Foundationi ideoloogilistesse raamidesse.

Heritage Foundationi analüütikud peaksid ideoloogiast lähtuvalt olema karmid, kuid India suhtes on seda mööndusteta raske teha. Reaalpoliitika on mõnevõrra

vältimatu. Antud tulemuste põhjal võib isegi rääkida ideoloogilisest segadusest. Kuigi ligi 60% tekstidest on ideoloogiaga kooskõlas, ei ole see minu hinnangul veenev tulemus ning väidan, et India puhul saab Heritage Foundationi analüütikute poolsest ideoloogiast kinnipidamisest üksnes tingimisi rääkida.

Kui Heritage Foundationi analüütikute jaoks on oluline mõttekoja postulaatidest kinni pidada, peaksid nad teatud kriteeriumite kohaselt erinevaid näiteid võrdselt kohtlema. Teisalt ongi India leebem kohtlemine õigustatud juhul kui riik on käitunud Pakistanist vaoshoitumalt, andes Heritage Foundationi esindajatele põhjuse kahte riiki erinevalt kohelda. Keeruline on otsustada, kas Indiat koheldakse Heritage Foundationi analüütikute poolt mõnevõrra leebemalt objektiivsete kriteeriumite alusel või on tegemist eelkõige põhimõtete ohvriks toomisega reaalspoliitikale. Ma arvan, et mõlemad aspektid on selle juures olulised.

Arvuliselt on Heritage Foundationi Pakistani ja Indiat käsitlevate kirjatööde vahelised erinevused siiski üsna tagasihoidlikud ning sarnane pisut üle 50%-line ideoloogiline kattuvus iseloomustab mõlemat riiki käsitlevaid kirjatöid. Usutavasti on see tingitud asjaolust, et järgalt põhimõtetele tuginedes tuleb Indiat samamoodi karistada nagu Pakistani vaatamata sellele, et suhetes India suguse suurriigiga tuleks ehk teistsugustest realiteetidest juhinduda.

Brookings Institutioni puhul on asjaolud teistsugused. Kui Heritage'i jaoks on India pigem näide, mis nende ideoloogiasse eriti ei sobi, siis Brookingsi jaoks peaks ta hästi sobima. Ometi on üksnes 14 teksti 34-st ideoloogiaga kooskõlas.

Teisalt ei esine ka ühtegi teksti, mis oleks ideoloogiast kaugel.

Seoses sellega, et tekstide arv, milles piisavalt informatsiooni USA juhtrolli kohta järelduste tegemiseks ei esine, on ääretult suur (20), saan järeldada, et Brookingsi kirjatööd on kas ideoloogiaga kooskõlas või antud teemat puudutavat materjali ei sisalda. Sisulist vastuolu ideoloogiaga justkui pole, kuid ometi oodanuks seda, et nad USA valikutest ning võimalustest India tuumaküsimusele lahendus leida rohkem kirjutaksid.

Tõenäoliselt pole India tuumarelvade kontekstis USA juhtroll niisugune teema, millele Brookingsi analüütikud prioriteetsuse omistaksid. Realistlikust vaatenurgast lähtudes mõistavad nad ilmselt, et USA mõjuvõim on piiratud ning olukorras, kus šansid midagi saavutada on väikesed, tuleks pigem madala profiili hoidmist soovitada.

Mõlema mõttekoja näitel on pilt nii Pakistani kui India osas suhteliselt sarnane.

Kui lühidalt kokku võtta, siis vastus küsimusele 'kas kirjatööd on mõttekodade ideoloogilise suunitlusega kooskõlas?' oleks „pigem jah“.

Kui ebapiisavat materjali sisaldavad tekstid kõrvale jätta, on Brookings Institutioni tekstid ideoloogilisele kattuvusele väga lähedal. Heritage Foundationi puhul esineb ideoloogiast kaugel olevaid tekste rohkem kui Brookingsil, kuid ideoloogiline kattuvus on enamiku Heritage'i tekstide puhul siiski olemas.

Hüpotees 2:

Heritage Foundationi analüütikud on oma väljaütlemistes Pakistani suhtes rohkem ideoloogiaga kooskõlas kui India osas. Brookingsi analüütikute puhul oletan, et niisugust erinevust ei eksisteeri.

Heritage Foundation

Seoses sellega, et Pakistanist on rohkem kirjutatud, võime öelda, et Heritage Foundationi jaoks kujutab Pakistan tuumarelvade asjus suuremat probleemi ning sealt tulev oht on nende jaoks suurem.

Teisest küljest, isegi kui suhtumine ja retoorika on pisut karmim, on arvulised näitajad suhteliselt sarnased. Pakistan on Heritage Foundationi analüütikute jaoks poolenisti paariariik, kes tegeleb Lõuna-Aasias olukorra destabiliseerimisega, ähvardab tuumarelvadega, levitab tuumatehnoloogiat, toetab terrorismi ning on sisemiselt ebastabiilne.

Indiat koheldakse kui suurriiki, kes otsustas soetada tuumarelvad ning kes suudab nendega vastutustundlikumalt ümber käia kui Pakistan, kuid kelle tuumariigiks olemisega USA põhimõtteliselt ei peaks nõustuma. Nendest põhimõtetest lähtuvalt tuleb ka India tuumaarsenalile võimalikult palju piiranguid seada. Vaatamata sellele, et arvuliselt on Heritage Foundationi Pakistani käsitlevad kirjatööd (24-st 15) rohkem ideoloogiaga kooskõlas kui Indiat puudutavad kirjatööd (17-st 9), ei peegelda see erinevat suhtumist kahte riiki.

Väidan, et hoolimata kosmeetilisest arvulisest ülekaalust, suhtutakse Pakistani karmimalt. Esitan oma väite toetuseks põhjuste loetelu:

- 1) Vaatamata India tuumarelvastumise võimalikele rahvusvahelistele tulemitele, käsitletakse riiki peamiselt regionaalses kontekstis, Pakistani peetakse aga probleemiks globaalses mastaabis.
- 2) Pakistani puhul tõstetakse võrdväärset regionaalse vastasseisuga esile proliferatsiooniohtu, India puhul seda ei tehta. Pakistani peetakse lülis proliferatsiooniahelas.
- 3) USA-d kutsutakse üles India julgeolekumuredele rohkem tähelepanu pöörama, Pakistani peetakse agressoriks, destabiliseerivaks *status quo* vastaseks jõuks. Indiat süüdistatakse regionaalses tuumavõidurelvastumises osalemises, kuid mitte selle katalüsaatoriks olemises.
- 4) Kui India puhul peetakse oluliseks tema tuumaarsenali kasvu piiramist ja vähendamist (lootes pikemas perspektiivis selle täielikku likvideerimist), siis Pakistani puhul peetakse lisaks sellele ja sellest olulisemaks Pakistani poolse tuumarelvastumise kasutamise ärahoidmist.
- 5) Keskendudes Pakistanile kui agressorile regionaalses ning kui proliferatorile globaalses mastaabis, jääbki niisuguse rõhuasetuse tõttu India rohkem varju.

Nendele erinevustele tuginedes saab minu hinnangul hüpoteesi paikapidavuse kohta öelda järgmist:

Pakistani suhtutakse Heritage Foundationi analüütikute poolt küll retoorikas karmimalt, kuid arvuliselt on erinevus marginaalne.

Selleks, et Brookings Institutioni kirjatööde puhul hüpotees kinnitust leiaks, peaks Pakistani puhul ideoloogiaga kooskõlas olevate tekstide arv Indiaga võrreldes tunduvalt väiksem olema. Sellest võiks analüütikute poolset karmimat suhtumist riiki välja lugeda.

Brookingsi käsitus on objektiivsem. Tuuakse välja reaalselt eksisteerivad erinevused kahe riigi vahel, kuid erinevat kohtlemist niisugusel määral ei soovitata, nagu Heritage Foundationi analüütikud õigeks peavad. Brookings Institutioni esindajad toovad välja

selle, et India ja Pakistan pole samas kaalukategoorias ning objektiivsusest annab tunnistust India rolli lahkamise pingete õhutamises.

Indiast kirjutades heideti USA-le ette minevikus tehtud vigu India tõusu juhtimisel. Pakistani puhul ollakse oma kriitikas USA suhtes vaoshoitumad. Ilmselt näevad ka Brookingsi analüütikud, et eksisteerivad põhjused, miks Pakistani karmimalt suhtuda. Silma torkab ka asjaolu, et kui Heritage Foundationi tekstid olid Pakistani suhtes karmimad, siis Brookingsi puhul sobituvad mõlema riigi puhul tekstid suhteliselt sarnasesse mustrisse. Pigem üritavad Brookingsi analüütikud kahte riiki võrdselt kohelda.

Vaatamata sellele, et Pakistani juhtumi juures esinevad dimensioonid, mis India juures ei avaldu – tuumarelvade väljatöötamiseks vajaliku tehnoloogia levitamine ning terrorism - püütakse mõlemasse riiki võrdselt suhtuda. Kuna Brookings Institutioni analüütikud keskenduvad rohkem regionaalsele kahe riigi vahelisele vastasseisule, ei tõsteta Pakistani probleemi teisi mõõtmeid võrreldaval määral esile ning keskendutakse mõlema riigi rollile Lõuna-Aasia vastasseisus.

Globaalsed teemad on Pakistani käsitlevates kirjutistes rohkem esil, Indiat peetakse tähtsamaks geopoliitiliseks toimijaks ning temaga seoses puudutatakse rohkem regioonispetsiifilisi teemasid.

Brookings Institutioni analüütikud näevad samuti Pakistani probleemsemana, kuid kuna nende rõhuasetus on eelkõige regionaalsel vastasseisul ning mõistvamat suhtumisel mõlema riigi julgeolekumuredega, esineb ka sarnasusi. Lisaks sellele, et esile tõstetakse India rolli pingete õhutamises ning katseid Pakistani ümber piirata, soovivad nad USA-le suuremat eneserefleksiooni mõlema riigi suunal. USA peaks senise India suunal elluviidud poliitika üle vaatama ning tajuma, et tema enda roll on Pakistani huvidega vastuolus. Sarnaselt India julgeolekumuredega tegelemisele ning temaga arvestamisele tuleks ka Pakistani suunal unilateraalsetest sammudest hoiduda.

Brookingsi analüütikud soovivad USA-l mõlema riigi julgeolekuolukorra parandamisse panustada ning riike tuumarelvadega vastutustundlikuks muutuma julgustada.

Nii Heritage Foundationi kui ka Brookings Institutioni analüütikud soovivad USA-l Pakistani Indiast erinevalt kohelda. See erinevus paistab mõlema mõttekoja

puhul silma, kuid Brookings Institutioni ideoloogiline suunitlus võimaldab pragmaatilisemale ning objektiivsemale lähenemisele rohkem kandepinda.

Arvulises mõttes on Heritage Foundationi Pakistani käsitlevad kirjatööd pisut rohkem ideoloogiaga kooskõlas kui Indiat käsitlevad kirjutised. Ideoloogiaga kooskõlas olemine tähendab Heritage Foundationi puhul küllaltki käremeelset suhtumist.

Brookings Institutioni puhul on arvuliselt kahe riigi osas muster sarnane. Sisulisi ning retoorilisi erinevusi esineb, kuid ideoloogiast kinnipidamises ollakse Pakistani ja India osas võrdväärset.

Kujunenud üldpilti hüpoteesiga võrreldes saan järeldada, et nii Heritage Foundationi kui ka Brookings Institutioni Indiat ja Pakistani käsitlevad kirjatööd on arvuliselt küllaltki võrreldaval määral ideoloogiaga kooskõlas. Sisulise poole pealt suhtutatakse Heritage Foundationi poolt Pakistani karmimalt, mida arvud samas ulatuses ei kajasta.

Brookings Institutioni puhul suhtuti Pakistani samuti pisut karmimalt, aga üksnes regionaalsesse vastasseisu puutuvatel asjaoludel. Selle kõrval toodi välja ka India taunimisväärset teod. Viimane aspekt viitab jällegi sellele, et laias laastus kohtlesid Brookings Institutioni analüütikud kahte riiki võrdselt.

Arvuliselt hüpotees kinnitust ei leidnud. Retoorilisest küljest leidis.

Hüpotees 3:

Kriisiperioodil (1998-1999) on kirjatööde vastavus mõttekodade ideoloogilisele suunitlusele suurem.

Kriiseelsel perioodil ilmus kahe mõttekoja esindajatelt järelduste tegemiseks liiga vähe kirjatöid, mistõttu tuginen järeldustes kriisi- ja kriisijärgsel perioodil ilmunud empiirikale.

1998-1999 Pakistan

Heritage Foundation

Ideoloogiaga kooskõlas – 9

Ebapiisav informatsioon – 1

Brookings Institution

Ideoloogiaga kooskõlas – 6

Ebapiisav informatsioon – 1

1998-1999 **India**

Heritage Foundation

Ideoloogiaga kooskõlas – 6

Ideoloogiast kaugel – 2

Brookings Institution

Ideoloogiaga kooskõlas – 3

Ebapiisav informatsioon – 1

2000-2003 **Pakistan**

Heritage Foundation

Ideoloogiaga kooskõlas – 5

Ebapiisav informatsioon – 1

Ideoloogiast kaugel – 5

Brookings Institution

Ideoloogiaga kooskõlas – 14

Ebapiisav informatsioon – 17

Ideoloogiast kaugel – 1

2000-2003 **India**

Heritage Foundation

Ideoloogiaga kooskõlas – 2

Ebapiisav informatsioon – 1

Ideoloogiast kaugel – 4

Brookings Institution

Ideoloogiaga kooskõlas – 11

Ebapiisav informatsioon – 18

Antud numbritest järelaksin seda, et kriisiperioodil on mõlemad mõttekojad kindlalt oma liistude juures.

Heritage Foundationi analüütikute jaoks tähendas niisugune asjade käik eelkõige kahte asja: asuda propageerima USA poolseid unilateraalseid meetmeid oma julgeoleku kindlustamiseks ja haavatavuse vähendamiseks ning kutsuda riiki üles ennast kehtestama ning sunni- ja mõjujõu toel Lõuna-Aasias kujunenud olukorda kontrolli alla võtma.

Brookingsi analüütikute puhul saame välja tuua eelkõige selle, et USA peab nende hinnangul suurt diplomaatilist meisterlikkust ilmutama, et Lõuna-Aasias oma mõjuvõimu abil arenguid mõjutada, halvimat vältida ning suunata Pakistan (aga ka India) vastutustundliku käitumise teele.

Tuumakatsetused ning Lõuna-Aasia ametlikult tuumarelvastatud regiooniks muutumine tunduvad olevat piisavalt tõsised teemad, et mõttekodade esindajad ilmutaksid USA juhtrolli osas just niisugust lähenemist, mida antud asutustes õigeks peetakse.

Heritage Foundationi Indiat puudutavad tekstid on ülekaalukalt (6 vs 2) ideoloogiaga kooskõlas.

Kriisijärgselt on nii Pakistani kui Indiat käsitlevad Heritage Foundationi kirjatööd üha enam mõttekoja ideoloogilisest suunitlusest eemaldumas.

Brookings Institutioni puhul on perioodide 1998-1999 ja 2000-2003 erinevus selles, et kui esimese perioodi jooksul oli enamus tekstidest ideoloogiaga kooskõlas, siis kriisijärgsel perioodil ei sisalda enamus tekstidest USA juhtrolli kohta India ja Pakistani tuumarelvade küsimuses piisavalt informatsiooni ning mõttekoja ideoloogiaga kooskõlas olevad tekstid on vähemuses.

Heritage Foundationi puhul tuleb mainida, et Indiasse suhtutakse kõigele vaatamata tekstide sisu põhjal mõnevõrra leebemalt ning USA võimet India sugust suurriiki korrale kutsuda ning mõjutada hinnatakse realistlikumalt. Seetõttu paistab ka välja, et India puhul ollakse oma ideoloogilise suunitluse järgimisel kõhklevamad. Üks võimalik põhjus Heritage Foundationi analüütikute karmimale suhtumisele Pakistani aastatel 1998-1999 aastatega 2000-2003 võrreldes võib olla see, et esimesel perioodil said nad niisugust karmi retoorikat endale lihtsalt lubada, sest USA-l ei läinud Pakistani vaja. Hiljem on Pakistan USA jaoks palju tähtsamaks muutunud.

Erinevalt kriisiperioodist kui jääd kindlalt oma liistude juurde, on sealsed analüütikud käesoleva perioodi jooksul ilmselt aru saanud, et Pakistani tuumaprogrammi pole survemetodite ja USA ühepoolsete sammudega võimalik likvideerida. Esineb rohkem arutelusid ja analüüse kohaliku olukorra ning probleemide keerukuse üle. Tuumarelvade mainitakse pigem konstandina India-Pakistani vastasseisu taustal. Nende võimalikku likvideerimisse usutakse üha vähem.

Lisaks on antud perioodil aktuaalse teemana lisandunud terrorismivastane sõda ning üha suurenevad pinged India-Pakistani suhetes. Tuumakatsetustest olid mõned aastad mööda läinud ning analüütikute jaoks muutus oluliseks kokkuvõtete tegemine ning senise poliitika korrigeerimine. Niisugune tulemus võib olla seletatav asjaoluga, et püüded India sugust suurriiki sirgjoonelist lahenduste ning diktaadile sarnaneva poliitikaga mõjutada on kontraproduktiivsed ning Heritage Foundationi analüütikud on antud perioodil sellest aru saamas.

Lisaks tõusis 21. sajandi alguses USA jaoks päevakorra heade suhete hoidmine mõlema Lõuna-Aasia suurriigiga, mille põhjuseks võiks pidada terrorismivastase sõja algust Afganistanis. See võis ajendada Heritage Foundationi analüütikuid propageerima India huvidega suuremal määral arvestamist ning senisest tihedamasse dialoogi astumist. Heritage Foundationi analüütikud hakkasid kriisijärgsel perioodil üha sügavamalt Lõuna-Aasia spetsiifikasse süüvima. Välja hakati pakkuma lahendusi, mis võimaldaksid kohapeal julgeolekuprobleeme lahendada.

Usun, et kõik need asjaolud mängivad rolli selles, et Heritage'i poolt on aastatel 2000-2003 USA juhtrolli puudutav diskursus Pakistani tuumarelvade küsimuses hoopis teistsugune.

Teisalt näitab kahe perioodi Heritage'i kirjatöödele antud arvuliste hinnangute võrdlus seda, et kriisiperioodil suhtutakse mõlemasse riiki karmilt. Pakistani suhtutakse üksnes mõnevõrra käremeelsemalt.

Sellest tulenevalt saan järeldada, et reaalpoliitika antud perioodil Heritage'i analüütikute soovitusesse niivõrd suurel määral ei sisenenud.

Aastatel 2000-2003 toimunut võib võrrelda kannapöördega. Antud perioodil lähtutakse valdavalt reaalpoliitikast mitte üksnes India, vaid ka Pakistani puhul.

Brookings Institutioni analüütikud kirjutavad Pakistanist palju, kuid võrreldes kriisiperioodiga, kus oldi selgelt oma liistude juures ning propageeriti realistlikut ja juhtumipõhist lähenemist uute tuumariikidega tegelemisele, on antud perioodil olukord mõnevõrra ambivalentsem. Sellel perioodil pole enam niivõrd selge, kuidas Pakistanile tuumarelvade küsimuses läheneda. Esineb teatav segadus ning mitmed tekstid tegelevad eelkõige India-Pakistani suhete ning hetkeolukorra analüüsiga, jättes USA rolli kõrvale. Kuna Brookings Institutioni analüütikute arvates peaks USA Pakistani tuumarelvadega laias laastus leppima, siis paistab antud perioodil kätte olevat jõudnud hetk, kui analüütikud murravad pead, kuidas edasi minna ning kas ja kuidas USA üldse Pakistani käitumist mõjutada saaks.

Perioodil 2000-2003 Brookingsi poolt väljastatud kirjatöodes on 18 teksti puhul keeruline neis sisalduvat ideoloogilist suunitlust määratleda, mis kõneleb eelkõige sellest, et konkureerivaid teemasid tuumarelvadega on palju, millest Indiaga seoses kirjutada.

Brookings Institutioni analüütikute antud perioodi tekstide põhjal jääb mulje, et India tuumarelvadega on lepitud ning USA roll peaks olema eelkõige hoolitseda selle eest, et neid tuumarelvu kunagi käiku ei lastaks. Regionaalsetele julgeolekumuredele lahenduse leidmine on prevaleeriv teema, mille taustal mainitakse ära ka tuumarelvade olemasolu. Kui kriisiperioodil lähtuvad mõlema mõttekoja esindajad üsna selgelt ideoloogilistest raamidest, siis kriisijärgsel perioodil teevad seda piisava informatsiooni olemasolu korral üksnes Brookings Institutioni esindajad. Ehk saab nende käitumist seletada asjaoluga, et nad ei näegi kahe uue tuumariigi lavale astumises mingisugust kriisi ning suhtuvad niisugusesse arengusse stoiliselt.

Hüpotees kriisiperioodil mõttekodade esindajate poolt avaldatud kirjatööde suuremast vastavusest ideoloogilisele suunitlusele leidis kinnitust.

Kaugeleulatuvad järeldused

Tuumarelvadesse ning strateegilistesse küsimustesse puutuv on paljude mõttekodade puhul oluline. Mõttekojad seavad ennast analüüsides ning poliitikasoovitustega sageli valitsuste teenistusse.

USA valitsusele välis- ja julgeolekupoliitilistes küsimustes nõu andes ei ole võimalik vältida küsimust USA juhtrollist ning selle säilitamise vajalikkusest või tarbetusest.

Juhul kui mõttekojas valitseb seisukoht, et USA juhtroll on positiivne ning väärib säilitamist, jõutakse õige pea selle kindlustamiseks vajalike meetmeteni. USA juhtrolli säilitamise juures on tuumarelvad väga tähtsal kohal.

Heritage Foundationi ja Brookings Institutioni kirjatööde analüüsimise põhjal saan välja tuua asjaolu, et tõelise tuumakriisi ajal asuvad antud mõttekodade analüütikud üldjoontes vastava asutuse ideoloogilise suunitluse põhjal seisukohti formuleerima. Heritage Foundationi esindajad ning USA konservatiivid laiemalt asuvad agressiivselt raketitõrjesüsteemi rajamist propageerima ning maailma võimsamat tuumaarsenali kaitsma.

Brookings Institutioni analüütikud asuvad toetama USA mõjuvõimu rakendamist puhkenud kriiside koostööl tugineva lühiajalise lahenduse nimel, rõhutades USA rolli tähtsust pikas perspektiivis tuumarelvade soetamise ärahoidmisel ning regionaalsete julgeolekuprobleemide lahendamisel.

Esimene hüpotees:

Heritage Foundationi ja Brookings Institutioni ideoloogiline suunitlus peaks kajastuma ka kirjutistes India ja Pakistani tuumarelvade üle USA juhtrolli aluseks võttes.

Esimest hüpoteesi testides tulemuseks saadud ideoloogiaga kooskõla näitavad arvud:

Heritage Pakistan: 62,5%

Heritage India: 53%

Brookings Pakistan: 50%

Brookings India: 41%

Kui arvestada, et nendes tekstides, milles USA juhtrolli kohta piisavalt informatsiooni ei esinenud, puudutati sellegipoolest India ja Pakistani tuumarelvade, ja võttes arvesse, et nende tekstide hulk on Heritage Foundationi puhul tunduvalt väiksem (Pakistani puhul vastavalt 4 ja 19) ning India puhul (2 ja 20), siis saame järeldada järgmist:

Heritage Foundationi jaoks on uute tuumariikide teke ja tuumaproliferatsioon teemaks, mille puhul väljendatakse valdavalt kindlaid seisukohti ning ollakse üldjoontes oma ideoloogilise suunitlusega kooskõlas.

Teisest küljest esineb ka selgete vastuväidetega kirjatöid, mis panevad kahtluse alla Heritage Foundationi ideoloogiliste postulaatide jätkusuutlikkuse ja praktilise

otstarbekuse tänapäeva maailmas. Teisisõnu, võib see, mida USA-le soovitatakse küll ideoloogiliselt kõitvaks ja Heritage Foundationi analüütikuid rahuldavaks osutada, kuid ei pruugi kaasa aidata USA eesmärkide saavutamisele, milleks Heritage Foundationi analüütikute jaoks on kahtlemata USA sõjalise üleoleku (sealhulgas maailma võimsaima tuumaarsenali) säilitamine, tuumaklubi piiramine, tuumarelvade kasutamise ärahoidmine ning USA tegevusvabaduse ja suveräänsuse säilitamine unilateraalseks tegutsemiseks.

Sellest on minu hinnangul tingitud ka kõhkluste ning otseselt ideoloogiast eemalduvate seisukohtade esinemine teatavates Heritage Foundationi analüütikute kirjatöödes.

Brookings Institutioni analüütikute kirjatööde tagasihoidlik vastavus mõttekoja enda poolt välja reklaamitud põhimõtetele tuleneb minu arvates eelkõige sellest, et nende suhtumine tuumarelvadesse, tuumaklubi laienemisse ning USA juhtrolli niisuguste arengute puhul on olemuslikult ambivalentne.

Kujundlikult võiks öelda, et Brookings Institutioni analüütikute seisukohti võib pidada NNPT seisukohtadeks. NNPT režiim on oma olemuselt silmakirjalik, legitimeerides viie algupärase tuumariigi arsenalid, keelates tuumarelvade omamise ülejäänutele ning sisaldades vanade tuumariikide poolset töotust töötada enda arsenalide vähendamise ja likvideerimise nimel. Saamaegselt on tuumariigid võtnud kohustuse teistele riikidele rahumeelset tuumatehnoloogiat pakkuda. Antud põhjustel on ka Brookings Institutioni analüütikud valdkonnas suurte küsimustega silmitsi.

Ühest küljest näevad nad USA juhtrolli selles, et võimalikke uusi tuumariike vastutustundlikuks muuta, veenda neid oma arsenalile üksnes julgeoleku tagamiseks vajalikus suuruses hoidma ning töötada selle nimel, et võtta teistel riikidelt motiiv tuumarelvi soetada.

Teisest küljest tehakse ametlikult küll kõik, et NNPT režiimist kinni pidada ning uusi tuumariike mitte sallida, aga tajudes selle režiimi silmakirjalikkust ning uute tuumariikide tekke paratamatust, püütakse arengutega kohaneda ning välistatakse iga hinna eest ja mis tahes vahenditega niisuguse ürituse eest võitlemine, millesse ise ei usuta. Brookings Institutioni analüütikud rõhutavad regulaarselt küll USA rolli uute tuumajõudude hõlmamisel ning nende poolt tekitavate kriiside lahendamisel, kuid samal ajal antakse endale aru, et USA väga palju teha ei saa.

Niisugune juhtrolli impotentsuse tajumine on minu meelest põhjuseks, miks see ei ole Brookings Institutioni India ja Pakistani tuumarelvi puudutates kirjatöodes läbiv teema ning miks arvulised näitajad ideoloogiaga kooskõla osas on tagasihoidlikud.

Teine hüpotees:

Heritage Foundationi analüütikud on oma väljaütlemistes Pakistani suhtes rohkem ideoloogiaga kooskõlas kui India osas. Brookingsi analüütikute puhul oletan, et niisugust erinevust ei eksisteeri.

Antud hüpoteesi testimisel tekkis olukord, kus Heritage Foundationi analüütikute kirjatööd olid Pakistani suhtes sisu osas karmimad, kui arvud näitasid. India puhul tekkis mingil määral vastupidine olukord.

Pakistani koheldi küll karmimalt, kuid ometi Indiaga suuresti võrdsetelt alustelt. Arvud näitasid hoopis leebemat suhtumist Pakistani (karmima suhtumise oleks saanud välja lugeda sellest, kui ideoloogiaga kooskõlas olevaid tekste olnuks Pakistani kohta vähem kui India kohta).

Pakistani puhul võib seletus peituda tõigas, et retooriliselt nähti riiki küll rohkem agressori, destabiliseeriva riigi ning julgeolekuohuna, kuid erinevate poliitikate propageerimise osas olid soovitusel sarnased neile, mida anti USA-le ka India suhtes. Brookings Institutioni puhul oli kooskõlas olevate tekstide arv India suhtes üsna sarnane. Riike koheldi sarnasel viisil ka retooriliselt.

Puudutati küll mõnevõrra erinevaid teemasid ning riikidele heideti erinevaid asju ette, kuid üldine suhtumine ei olnud niivõrd „süüdlaseks ning kaassüüdlaseks“ lahterdav. Sella asemel püüti rohkem mõlema riigi vigu ning tõsiseltvõetavaid julgeolekumuresid välja tuua.

Arvude kohta mina suuri järeldusi ei teeks.

Kolmas hüpotees:

Kriisiperioodil (1998-1999) on kirjatööde vastavus mõttekodade ideoloogilisele suunitlusele teiste perioodidega võrreldes suurem.

Antud hüpotees leidis ülekaalukat kinnitust. Niisugune tulemus võimaldab paremini lahti mõtestada ka esimest hüpoteesi testides saadud suhteliselt tagasihoidlikke tulemusi.

Heritage Foundation ning Brookings Institution on oma kirjatöodes ideoloogilise suunitlusega kooskõlas kriisitingimustes, milleks tuumakatsetusi võib kahtlematult pidada.

Kuna kriisijärgsel perioodil kirjutasid Brookingsi analüütikud India ja Pakistani tuumarelvadest rohkem ja olukord oli võrreldes tuumakatsetuste ajaga ka muutunud, vähenes peamiselt tuumakatsetustele reageerimise tulemusena kuulutatud põhimõtetele toetumine ja rakendatud poliitikate jätkamise mõttekus.

Brookingsi analüütikute kriisiaegne ideoloogiast juhendumine tähendab seda, et nad propageerisid juba toona pehmet, hõlmamisele toetuvat, kahe riigi tuumarelvadega leppimisele tuginevat poliitikat, mille eesmärgiks oli kahe riigi vastutustundlikuks muutmine ning tuumarelvade mittekasutamise tagamine.

Brookingsi puhul tähendab kriisijärgsel perioodil aset leidnud ideoloogiast (mõnevõrra) eemaldumine eelkõige kahte asja.

Minu esimene oletus oleks, et nad ei tea, mida nende kahe tuumariigiga pikas perspektiivis peale hakata ning tegelevad seisukohtade formuleerimisega.

Teiseks, nende hinnangul polegi aja möödudes vaja midagi muuta, sest läbiproovitud ja ideoloogiale tuginev lähenemine on vaatamata India-Pakistani pingelistele suhetele siiski suurema halva ära hoidnud.

Heritage Foundationi puhul ei saa kriisijärgsel perioodil täheldatav ideoloogiast eemaldumine tähendada minu meelest muud kui seda, et mõttekoja analüütikud on antud küsimuses realpoliitika möödapääsmatusele alistumas.

Teisalt, niisugune nihe võib tähendada ka seda, et maailmapoliitikas aset leidnud sündmused on tekitanud olukorra, kus analoogilistest kompromissidest tõuseb ka praktilist kasu.

Heritage Foundationi analüütikud jätkavad tõenäoliselt raketitõrjesüsteemi rajamise ja teiste unilateraalsete sammude propageerimist. Konservatiivse mõttekoja esindajad on minu arvates aru saamas, et India ja Pakistani suguste eneseateadlike ja piisavalt võimsate riikide puhul, kes näevad tuumarelvades prestiiži tagamise vahendi asemel julgeoleku tagatist, on survemeetodite efektiivsus üsnagi madal.

Üldine arutelu

Niisugust survemeetodite kaheldavat väärtust oleme me viimastel aastatel näinud ka Iraani puhul. Olukorrad erinevad selles osas, et Iraani survestatakse veel enne tuumarelvade omandamist, mistõttu on edulootused tema puhul kahtlemata suuremad.

Lisaks saame minu arvates antud töö põhjal järeldada seda, et uute tuumariikide tekkele ning võimalikele tuumakatsetustele reageerivad Brookings Institutioni analüütikud kui kriisidele, mis pidid varem või hiljem niikuinii tekkima ning püüavad USA poliitikat kuidagi selle vältimatusega kohanemiseks korrigeerida.

Heritage Foundationi analüütikud reageerivad niisugustele arengutele mitte üksnes kui väljakutsele, millele julgelt vastu hakata, vaid võtavad neid kui võimalusi, mille näidet-
ele tuginedes teatavaid poliitikaid propageerida.

Aja möödudes Brookingsi ning Heritage'i analüütikute seisukohad mõnevõrra ühtlustuvad ning üha rohkem soovitatakse USA-l teha seda, mille kaudu on võimalik praktikas teatud eesmärke saavutada.

Heritage Foundationi analüütikud jäävad lähitulevikus ilmselt NNPT režiimi topeltstandardeid kaitsma, kuid Brookingsi analüütikud võtavad NNPT leppes sisalduvat USA kohustust oma enda tuumaarsenali vähendada tõsisemalt. Viimasest sõltub suuresti ka uute tuumariikide võimalik teke.

Minu arvates tugineb Heritage Foundation oma analüütikute osas ideoloogiast kinnipidamise saavutamiseks eelkõige enesekontrollile. Kui tegemist on konservatiiviga, siis peaks inimesele endale selge olema, mida teatud olukordades propageerida ja kuidas käituda.

Ometi näitab minu uurimustöö seda, et konservatiivne agenda on ideoloogiliste dogmade keskne ning 'kaevikumentaaliteedi' tõttu võib sellest praktikas vähe kasu olla. Ideoloogiale tuginemise ning praktilist tulu toovate lahenduste propageerimise vaheline pinge joonistus minu töös välja.

Brookings Institutioni puhul näib, et praktiline tulu asetataksegi uurimistöö keskmesse. USA valitsusele pakutav nõu peab olema sihipärane ning praktilist kasu toov.

Teisalt valitseb ka Brookings Institutioni analüütikute seas segadus, kuidas uusi tuumariike kohelda. Koostöö- ning diplomaatiapõhine lähenemine tundub otstarbekas olevat, kuid ilma suuremate eesmärkideta jätab niisugune protsessile keskenduv

lähenemine mulje sihitust tegutsemisest ning 'halvima vältimisest' parema poole püüdlamise asemel.

Brookings Institutioni analüütikute kirjatöödele tehtav kontroll on ideoloogilises plaanis minu meelest tagasihoidlik ning tekstid on valdavalt erapooletud.

Töös välja toodud Brookings Institutioni ja Heritage Foundationi käitumismustrid avalduvad usutavasti ka järgnevate tuumakriiside puhul.

Kasutatud allikad:

Heritage Foundation

Nii Indiat kui Pakistani käsitlevad tekstid:

1. Anderson, James, „The Senate’s Opportunity to get Serious About Missile Defense“, Executive Memorandum #551, The Heritage Foundation, 08.11.1998
2. Brookes, Peter, „Halting Proliferation“, Commentary, The Heritage Foundation, 27.06.2003
3. Dillon, Dana & Tkachik Jr. John, „The United States Should Encourage India and Pakistan to Disengage“, Executive Memorandum #799, The Heritage Foundation, 25.01.2002
4. Dillon, Dana, „Time for Expanded Trade Relations with India“, Executive Memorandum #733, The Heritage Foundation, 29.03.2001
5. Feulner, Edwin, „Missile Defense: The Stakes Couldn’t Be Higher“, Commentary, The Heritage Foundation, 08.09.1998
6. Feulner, Edwin, „Defending Missile Defense“, Commentary, The Heritage Foundation, 23.12.1999
7. Fisher, Richard, „Building a More Secure Asia Through Missile Defense“, Asian Backgrounder #138, The Heritage Foundation, 24.10.1995
8. Fisher, Richard, „India’s Nuclear Blasts: A Reminder of America’s Vulnerability“, Executive Memorandum #527, The Heritage Foundation, 19.05.1998
9. Phillips, James, „Keys to the Endgame in Afghanistan“, Backgrounder #1507, The Heritage Foundation, 06.12.2001
10. Sokolski, Henry D. „Proliferation: The Case for Export Controls“, Lecture, The Heritage Foundation, 18.03.1994
11. Spencer, Jack & Scardaville, Michael, „Missile Defense & The Arms Race“, Commentary, The Heritage Foundation, 13.10.2000
12. Spencer, Jack, „Learning to Love the Bomb“, Commentary, The Heritage Foundation, 25.08.2003

13. Spring, Baker, „The ABM Treaty: Outdated and Dangerous“, Executive Summary #1215ES, The Heritage Foundation, 20.08.1998
14. Spring, Baker, „India’s Nuclear Tests Show Folly of Rushing Test Ban Treaty“, Backgrounder #1183, The Heritage Foundation, 21.05.1998
15. Spring, Baker, „House Resolution Tells The President; Defend All Americans From Missile Attack“, Executive Memorandum #530, The Heritage Foundation, 02.06.1998
16. Spring, Baker, „Ten Principles for Combating Nuclear Proliferation“, Lecture #783, The Heritage Foundation, 10.04.2003
17. Wortzel, Larry & Dillon, Dana, „Improving Relations with India without Compromising US Security“, Backgrounder #1402, The Heritage Foundation, 11.12.2000

Ainult Pakistani käsitlevad tekstid:

1. Anderson, James, „China’s Thievery Highlights Need for Missile Defense“, Executive Memorandum #603, The Heritage Foundation, 03.06.1999
2. Fisher, Richard; O’Quinn, Robert; Przystup, James; Yates, Stephen, „Priorities for the President at the China Summit: Putting National Security First“, Backgrounder #1190, The Heritage Foundation, 15.06.1998
3. Fisher, Richard & Dori, John, „The Strategic Implications of China’s Nuclear Aid to Pakistan“, Executive Memorandum #532, The Heritage Foundation, 16.06.1998
4. Holmes, Kim R. „Fast Track, Saddam Hussein, and other Challenges to Clinton’s Legacy“, Backgrounder #1148, The Heritage Foundation, 19.11.1997
5. Phillips, James; Spencer, Jack; Ingram, Dexter; Dillon, Dana, „Responding to the Indo-Pakistani Crisis“, Backgrounder #1562, The Heritage Foundation, 20.06.2002
6. Spencer, Jack, „Psst! Liberals, The ABM Treaty is Dead“, Commentary, The Heritage Foundation, 16.05.2001
7. Spring, Baker, Webmemos „Missile Defense: The Case Gets Stronger“, The Heritage Foundation, 28.02.2001

Brookings Institution

Nii Pakistani kui Indiat käsitlevad kirjatööd:

1. Bajpai, Kanti, sõnavõtt üritusel „The Vajpayee Visit: Defining the US-Indian Relationship“, A Foreign Policy Event, The Brookings Institution, 12.09.2000
2. Behera, Ajay, „Is Musharraf Spooked by his Spy Agency?“, *Asia Times*, 12.03.2002
3. Behera, Ajay, „Pakistan’s Strategic Vision: With and Without the Taliban“, *Asia Times*, 22.03.2002
4. Behera, Ajay, sõnavõtt üritusel „What Role Does the United States Have in the India-Pakistan Crisis?“ A Foreign Policy Event, The Brookings Institution, 11.06.2002
5. Cohen, Stephen, „Kashmir: The Roads Ahead“, South Asia Approaches the Millenium: Reexamining National Security, kevad 1995
6. Cohen, Stephen, „Nuclear Weapons and Conflict in South Asia“, Harvard/MIT Transnational Security Project Seminar, 23.11.1998
7. Cohen, Stephen, sõnavõtt üritusel „The Vajpayee Visit: Defining the US-Indian Relationship“, A Foreign Policy Event, The Brookings Institution, 12.09.2000
8. Cohen, Stephen, „India: Old Issues: New Opportunities“, The Brookings Institution, sügis 2000
9. Cohen, Stephen, „A New Beginning in South Asia“, Brookings Policy Brief Series #55, The Brookings Institution, jaanuar 2000
10. Cohen, Stephen, „Nuclear Weapons and Nuclear War in South Asia: An Unknowable Future“, United Nations University Conference on South Asia, 02.05.2002
11. Cohen, Stephen, sõnavõtt üritusel „What Role Does the United States Have in the India-Pakistan Crisis?“ A Foreign Policy Event, The Brookings Institution, 11.06.2002
12. Cohen, Stephen, „Pakistan: A Redirected State?“, *Indian Express*, mai 2002
13. Cohen, Stephen, „A Distant Region Takes Center Stage: Pulling Up the Roots of Terrorism in South Asia“, The Brookings Institution, suvi 2002
14. Cohen, Stephen, „The Jihadist Threat to Pakistan“, *The Washington Quarterly*, suvi 2003

15. Cohen, Stephen, „The United States and South Asia: Core Interests and Policies and Their Impact on Regional Countries“, The Institute for Regional Studies, Conference on Major Powers and South Asia, 11.08.2003
16. Dasgupta, Sunil & Cohen, Stephen, „US-South Asia Relations under Bush“, The Brookings Institution, 01.04.2001
17. Dasgupta, Sunil, „Musharraf’s Big Move“, *The Wall Street Journal Asia*, 17.01.2002
18. Haass, Richard N. „Crisis in South Asia: Part 2, Pakistan’s Nuclear Test“, Senate Committee on Foreign Relations, Subcommittee on Near Eastern and South Asian Affairs, 03.06.1998
19. Haass, Richard N. „Use and Effect of Unilateral Trade Sanctions“, Testimony before the House Committee on Ways And Means, Subcommittee on Trade, 27.05.1999
20. Haass, Richard N. „Open Letter to the President“, The Brookings Institution, 13.03.2000
21. Haass, Richard N. sõnavõtt üritusel „The Vajpayee Visit: Defining the US-Indian Relationship“, A Foreign Policy Event, The Brookings Institution, 12.09.2000
22. Haass, Richard N. & Halperin, Morton, „Our Misguided South Asia Nuclear Policy“, *Washington Post*, 13.09.1998
23. Haider, Ejaz, „Half Measures or Paradigm Shift“, *The Friday Times* (Lahore), 07.02.2003
24. Khan, Feroz, „Pakistan’s Challenges and the Need for a Balanced Solution“, *Strategic Insight*, august 2002
25. Nayak, Polly, „Reducing Collateral Damage to Indo-Pakistani Relations from the War on Terrorism“, Brookings Policy Brief Series #107, the Brookings Institution, september 2002
26. O’Hanlon, Michael, „Bombing Out of the Stone Age“, The Washington Times, 04.10.2001
27. Singer, Peter W, „Pakistan’s Madrassahs, Ensuring a System of Education, not Jihad“, The Brookings Institution, 01.11.2001

Ainult Pakistani käsitlevad tekstid:

1. Behera, Ajay, „The Buck Stops with Pakistan“, *Asia Times*, 17.05.2002
2. Behera, Navnita-Chadha, „Pakistani Choices“, *Middle East Insight*, jaanuar-veebbruar 2002
3. Behera, Navnita-Chadha, „Kashmir: Redefining the US Role“, Brookings Policy Brief Series #110, The Brookings Institution, oktoober 2002
4. Cohen, Stephen, „Pakistan: Charting A Course“, *The Friday Times* (Lahore), 25.02.2000
5. Cohen, Stephen, „Pakistan: A Trip Briefing“, The Brookings Institution, 09.02.2001
6. Cohen, Stephen, „Hearing on Political and Military Developments in India“, Testimony before the Senate Committee on Foreign Relations, Near East and South Asia Subcommittee, 25.05.1999
7. Graham, Thomas W. „Weapons of Mass Destruction: Does Globalization Mean Proliferation?“, Review Article, The Brookings Institution, sügis 2001
8. Haass, Richard N. „South Asia: Challenges in US Policy“, Hearing Before the House Committee on International Relations, Subcommittee on Asia and the Pacific, 03.03.1999
9. Haass, Richard N. sõnavõtt üritusel „Dealing with the States Formerly Known as Rogues“, A Foreign Policy Event, The Brookings Institution, 13.07.2001
10. Khan, Muqtedar, „Scare Pakistan and Worry About its Nuclear Triggers“, *The Daily Star* (Beirut), 25.09.2003
11. Levi, Michael A. „Diplomacy, Not Dollars, for Loose Nukes“, *The New Republic*, 29.12.2003
12. O’Hanlon, Michael E. sõnavõtt üritusel „Too Much, Too Little or Just Right? President Bush’s National Missile Defense Plan“, A Brookings Press Briefing, The Brookings Institution, 02.05.2001
13. Talbott, Strobe, „India-Pakistan: The Next Critical Steps“, 12.11.1998, Brookings Institution

Ainult Indiat käsitlevad tekstid:

1. Behera, Navnita Chadha, „Terror Trail Leads From Kabul To Kashmir“, *Asia Times*, 25.05.2002
2. Cohen, Stephen, „India Rising“, *The Wilson Quarterly*, suvi 2000
3. Cohen, Stephen, „India and America: An Emerging Relationship“, Paper, The Brookings Institution, detsember 8-10 2000
4. Cohen, Stephen, „India, Pakistan and Kashmir“, 02.12.2001 Conference Paper,
5. Cohen, Stephen, „The Nation and the State of Pakistan“, *The Washington Quarterly*, suvi 2002
6. Cohen, Stephen, „Aim For Peace or the Exit Door“, *Los Angeles Times*, 11.01.2002,
7. Cohen, Stephen, „South Asia“, Asian Aftershocks: Strategic Asia 2002-2003, 2002

Muud allikad:

1. Ahmad, Mahmood, „US Think-Tanks and the Politics of Expertise: Role, Value and Impact“, *The Political Quarterly*, vol. 79 (4), oktoober-detsember 2008
2. Boyles, Deron R. „Institutes, Foundations, and Think Tanks: Conservative Influences on US Public Schools“, Educational Policy Studies Faculty Publications, Department of Educational Policy Studies, University of Georgia, 05.01.2005
3. Braml, Josef, „US and German Think Tanks in Comparative Perspective“, *German Policy Studies*, vol. 3 (2), lk. 222-267, 2006
4. Hart, Paul 't & Vromen, Ariadne, „A New Era for Think Tanks in Public Policy? International Trends, Australian Realities“, *The Australian Journal of Public Administration*, vol. 67 (2), lk. 135-148
5. Hayes, Peter, „The Role of Think Tanks in Defining Security Issues and Agendas“, *Global Collaborative Essay*: 21.10.2004,
6. McGann, James G. „The Global 'Go-To Think Tanks“, 2010, Pre-Release United Nations University Edition, 18.01.2011, The Think Tanks and Civil

Societies Program, International Relations Program, University of Pennsylvania

7. Newsom, David D. „Foreign Policy and Academia“, *Foreign Policy*, nr. 101, talv 1995-1996, lk. 52-67
8. Shambaugh, David, „China’s International Relations Think Tanks: Evolving Structure and Process“, *The China Quarterly*, lk. 575-596, 2002
9. Stone, Diane, „Recycling Bins, Garbage Cans or Think Tanks? Three Myths Regarding Public Analysis Institutes“, *Public Administration*, vol. 85 (2), lk. 259-278, 2007
10. Stone, Diane „Think Tanks, Global Lesson-Drawing and Networking Social Policy Ideas“, *Global Social Policy*, vol. 1 (3), lk. 338-360, 2001
11. Weidenbaum, Murray, „Measuring the Influence of Think-Tanks“, *Social Science and Public Policy*, 12.02.2010
12. Wiarda, Howard J. „The New Powerhouses: Think Tanks and Foreign Policy“, *American Foreign Policy Interests*, vol. 30, lk. 90-117, 2008

Leheküljed internetis:

- 1) www.brookings.edu
- 2) www.heritage.org
- 3) www.un.org
- 4) www.state.gov
- 5) www.ctbto.org

The dependency of think-tank discourse on its preferred ideological positions on the subject matter of India's and Pakistan's nuclear weapons as exemplified by the empirical cases of the Heritage Foundation and the Brookings Institution 1994-2003

Summary

The aim of this thesis is to test the preferred ideological positions of think-tanks against empirical material. For this purpose i have chosen the Heritage Foundation and the Brookings Institution as examples of think-tanks. These two think-tanks were chosen due to their mainstream reputation and distinguishable ideological positions as well as the existence of teams of analysts dealing with international relations issues. The time period under research is 1994-2003 which i have divided into three: 1994-1997, 1998-1999, 2000-2003.

I have decided to name the years 1998-1999 the period of crisis because in May 1998 India and Pakistan signalled themselves as established nuclear powers by conducting several nuclear tests. Even though the two countries have had crises prior and after 1998, those have largely been regional in their nature. From international and security-related perspectives, the 1998 crisis had a global effect on the perceptions and approaches of the international community and public opinion in general.

The empirical material consists of 71 texts of different types.

Taking into consideration the aspirations of both think-tanks stated on their websites (www.brookings.edu, www.heritage.org) and given that both think-tanks strive to offer policy advice to the US, i think it is proper to test the ideological compliance of statements written in the texts by their analysts on nuclear India and Pakistan through the usage of the concept of the leading role of the US.

Filtering the texts by how the analysts from the two think-tanks see the role of the United States in dealing with the threat posed by nuclear armed India and Pakistan and

highlighting what they advocate will help me ascertain whether in fact the think-tanks comply with what they preach.

To summarize, the positions advocated by the Heritage Foundation are as follows:

- The importance of maintaining US superiority on both the conventional and the nuclear front
- The preservation of US sovereignty and freedom of action in foreign policy
- Continuation of the fight against the proliferation of nuclear weapons
- Enforcement of US power and influence on occasions of nuclear crises

The positions advocated by the Brookings Institution are as follows:

- The leading role of the US should find expression in its commitment to assist others in resolving common security problems and in adapting to changed power relations
- The US needs to make an effort to take the seemingly uncontrollable process of nuclear proliferation under its control and ensure that existing nuclear weapons states become responsible
- The US must back up the NNPT regime with all of its authority but at the same time understand that due to the hypocritical nature of the NNPT treaty certain exemptions regarding other states are sensible
- US policy on nuclear armed states must be based on a case-specific and realistic approach
- Stable international relations are important for the US; hence the country should take upon itself the leading role in solving security problems in order to deprive others of motives for the acquisition of nuclear weapons

In the process of comparing the texts to the preferred ideological positions of the two think-tanks an index will be used for estimation.

For both think-tanks the same 5 point scale of 0-4 will be used.

In the case of the Heritage Foundation, values 3-4 will show compliance with ideological positions, 0-1 will show non-compliance and 2 dearth of information.

In the case of the Brookings Institution, values 0-1 will show compliance with ideological positions, 3-4 non-compliance and 2 dearth of information.

In the process of comparing texts against ideal ideological positions of the two think-tanks, three hypotheses have been formulated for testing:

- 1) The preferred ideological positions of the two think-tanks should be reflected in the texts written by their analysts on nuclear armed India and Pakistan from the perspective of the leading role of the US
- 2) The texts written on Pakistan by analysts from the Heritage Foundation are more in line with its ideological positions than those written on India; No such difference should exist regarding the texts written by analysts from the Brookings Institution
- 3) The texts written on both countries during the crisis period of 1998-1999 should be more in line with ideological positions than the texts written during the subsequent 2000-2003 period

In general, if the texts contained sufficient information on the leading role of the United States on the nuclear weapons that India and Pakistan possess, the texts were mostly in compliance with the ideological positions of the two think-tanks.

However, in the case of Brookings Institution, a considerable portion of the texts (50% for Pakistan and 59% for India did not contain sufficient amount of information on this issue).

The implications for the Brookings Institution behind these numbers could be that the leading role of the US is not something their analysts are convinced in promoting.

Secondly, we cannot speak of any ideological control or constraining framework from the part of the think-tank on its analysts.

The figures do not confirm the second hypothesis. In general, however, the discourse of both the Heritage Foundation and the Brookings Institution over India is different from their discourse on Pakistan.

The attitude of the Heritage Foundation analysts was harsher on Pakistan whereas representatives of the Brookings Institution remained more even-handed and objective while outlining some reasons for different approaches towards two different countries with a similar problem – nuclear weapons.

Unfortunately too few texts were written during the pre-crisis period on Pakistan's and India's nuclear capabilities to conclude anything about that particular period.

Hypothesis 3 was overwhelmingly supported by empirical material. The discourse on both Pakistan and India is moving away from the ideological positions of the Heritage Foundation during the 2000-2003 period while being firmly in line with those positions during the crisis period.

In the case of the Brookings Institution, the statements in the texts do not move away from its ideological positions during the 2000-2003 period, rather there is a significant amount of texts that simply do not contain enough material for making an estimation on the leading role of the US on nuclear armed India and Pakistan.

I conclude that sticking to its ideological positions during a crisis period might be a good thing to do but in the long run the dogmatic ideological positions of the Heritage Foundation might constitute a hindrance to achieving the goals this think-tank holds dear.

That is in my opinion the reason behind the ideological confusion that is reflected from the texts by analysts of the Heritage Foundation during the period 2000-2003.

The texts written by the analysts of the Brookings Institution, on the other hand, reveal the fact that if they decide to write about nuclear armed India and Pakistan and give advice to the US, they generally do so in accordance with their ideological principles. However, there are cases when writing about India and Pakistan on nuclear issues, the leading role of the US is not highlighted.

The reason behind this is their ambivalent attitude towards nuclear states and the leading role of the US in general. The representatives of the Brookings Institution do not see that the United States has the moral high ground or the leverage to prevent the emergence of new nuclear powers. Therefore, they do not highlight what for them seems a US leading role lacking right and influence.

In conclusion, in times of a nuclear crisis similar to the one that shook the world in May 1998, we can expect the same pattern of behaviour from the Brookings Institution and the Heritage Foundation.

Lisad

Hinnangud kirjatöödele

Pakistan

Heritage 1994-1997

Sokolski 1994: 2

Fisher 1995: 4

Holmes 1997: 2

Brookings 1994-1997:

Cohen 1995: 2

Heritage Foundation 1998-1999

Fisher & Dori 1998: 3

Spring 1998: 3

Anderson 1998: 3

Fisher 1998: 4

Spring 1998: 3

Spring 1998: 2

Fisher, O'Quinn, Przystup, Yates 1998: 3

Feulner 1998: 4

Feulner 1999: 3

Anderson 1999: 3

Brookings Institution

Talbott 1998: 1

Haass 1998: 0

Haass & Halperin 1998: 1

Cohen 1998: 2

Haass 1999: 0

Haass 1999: 0

Cohen 1999: 1

2000-2003

Heritage Foundation

Wortzel ja Dillon 2000: 1

Spencer & Scardaville 2000: 3

Dillon 2001: 2

Spencer 2001: 3

Phillips 2001: 1

Spring 2001: 3

Dillon & Tkachik 2002: 1

Phillips, Spencer, Ingram, Dillon 2002: 1

Spencer 2003: 1

Brookes 2003: 3

Spring 2003: 4

Brookings Institution

Cohen 2000: 1

Cohen 2000: 2

Cohen 2000: 0

Bajpai 2000: 2

Cohen 2000: 2

Haass: 2000: 2

Haass 2000: 1

Graham 2001: 1

O'Hanlon 2001: 4
Haass 2001: 1
Dasgupta & Cohen 2001: 2
Cohen 2001: 2
O'Hanlon 2001: 2
Singer 2001: 2
Nayak 2002: 1
Cohen 2002: 1
Behera 2002: 2
Behera 2002: 2
Behera 2002: 1
Cohen 2002: 0
Behera 2002: 2
Cohen 2002: 1
Behera 2002: 2
Cohen 2002: 2
Behera 2002: 2
Dasgupta 2002: 2
Khan 2002: 1
Haider 2003: 2
Cohen 2003: 1
Cohen 2002: 1
Khan 2003: 1
Levi 2003: 2

India

1994-1997

Heritage

Sokolski 1994: 2

Fisher 1995: 3

Brookings

Cohen: 2

1998-1999

Heritage

Spring 1998: 3

Anderson 1998: 3

Fisher 1998: 4

Spring 1998: 3

Spring 1998: 1

Fisher, O'Quinn, Przystup, Yates 1998: 1

Feulner 1998: 4

Feulner 1999: 3

Brookings

Cohen 1998: 2

Haass 1998: 0

Haass 1999: 1

Haass & Halperin 1998: 1

2000-2003

Heritage

Wortzel & Dillon 2000: 1

Spencer & Scardaville 2000: 3

Dillon 2001: 2

Spencer 2001: 1

Phillips 2001: 1

Brookes 2003: 1

Spring 2003: 3

Brookings

Cohen 2000: 2

Cohen 2000: 1

Cohen 2000: 1

Cohen 2000: 0

Bajpai 2000: 2

Cohen 2000: 2

Haass 2000: 2

Haass 2000: 0

Dasgupta & Cohen 2001: 2

O'Hanlon 2001: 1

Cohen 2001: 2

Singer 2001: 2

Cohen 2002: 1

Cohen 2002: 2

Behera 2002: 2

Cohen 2002: 1

Cohen 2002: 2

Behera 2002: 2

Cohen 2002: 1

Cohen 2002: 2

Behera 2002: 2

Dasgupta 2002: 1

Cohen 2002: 2

Behera 2002: 2

Khan 2002: 1

Nayak 2002: 2

Haider 2003: 2

Cohen 2003: 1

Cohen 2003: 2

Kirjatöid puudutavate arvuliste näitajate koondtabel

Tabel 12

Heritage Foundation	Väärtused	Pakistan	India
1994-1997	Ideoloogiaga kooskõlas	1	1
	Ebapiisav informatsioon	2	1
	Ideoloogiast kaugel	0	0
Tekste kokku		3	2
1998-1999	Ideoloogiaga kooskõlas (4)	2	2
	Ideoloogiaga kooskõlas (3)	7	4
	Ideoloogiaga kooskõlas summaarne	9	6
	Ebapiisav informatsioon	1	0
	Ideoloogiast kaugel (1)	0	2
	Ideoloogiast kaugel (0)	0	0
	Ideoloogiast kaugel summaarne	0	2
Tekste kokku		10	8
2000-2003	Ideoloogiaga kooskõlas (4)	1	0
	Ideoloogiaga	4	2

	kooskõlas (3)		
	Ideoloogiaga kooskõlas summaarne	5	2
	Ebapiisav informatsioon	1	1
	Ideoloogiast kaugel (1)	5	4
	Ideoloogiast kaugel (0)	0	0
	Ideoloogiast kaugel summaarne	5	4
Tekste kokku		11	7
Tekste kokku 1994- 2003		24	17

Tabel 13

Brookings Institution	Väärtused	Pakistan	India
1994-1997	Ideoloogiaga kooskõlas	0	0
	Ebapiisav informatsioon	1	1
	Ideoloogiast kaugel	0	0
Tekste kokku		1	1
1998-1999	Ideoloogiaga kooskõlas (0)	3	1
	Ideoloogiaga kooskõlas (1)	3	2
	Ideoloogiaga kooskõlas	6	3

	summaarne		
	Ebapiisav informatsioon	1	1
	Ideoloogiast kaugel (3)	0	0
	Ideoloogiast kaugel (4)	0	0
	Ideoloogiast kaugel summaarne	0	0
Tekste kokku		7	4
2000-2003	Ideoloogiaga kooskõlas (0)	2	2
	Ideoloogiaga kooskõlas (1)	12	9
	Ideoloogiaga kooskõlas summaarne	14	11
	Ebapiisav informatsioon	17	18
	Ideoloogiast kaugel (3)	0	0
	Ideoloogiast kaugel (4)	1	0
	Ideoloogiast kaugel summaarne	1	0
Tekste kokku		32	29
Tekste kokku 1994- 2003		40	34

Lepete ja lühendite seletusi

Nuclear Non-Proliferation Treaty ehk Tuumarelvade leviku tõkestamise leping sõlmiti 1968. aastal eelkõige kolme eesmärgi saavutamiseks:

- 1) Tuumarelvade leviku tõkestamine
- 2) Koostöö tuumaenergia rahumeelse kasutamise võimaldamiseks
- 3) Olemasolevate tuumariikide lubadus desarmeerimise poole liikuda

(<http://www.un.org/disarmament/WMD/Nuclear/NPT.shtml>; viimane külastus 19.12.2011)

Leppega on tänaseks liitunud 190 riiki. India, Pakistan ja Iisrael pole kunagi leppega liitunud. Põhja-Korea tegi seda 1980-ndatel, kuid taganes leppest 2003. aastal.

(<http://www.un.org/disarmament/WMD/Nuclear/NPT.shtml> --> Status of the Treaty, viimane külastus 19.12.2011)

Treaty Between the United States of America and The Union of Soviet Socialist Republics on the Limitation of Anti-Ballistic Missile Systems (ABM Treaty) - tegemist on kahe riigi vahel 1972. aastal sõlmitud lepinguga, mis lubab ballistiliste rakettide vastaseid tõrjesüsteeme üksnes kahte kohta positsioonidele paigutada. Samuti on leppega kindlaks määratud püüdurakettide ning *launcherite* arv.

(<http://www.state.gov/www/global/arms/treaties/abm/abm2.html>; viimane külastus 19.12.2011)

Lepe on tänaseks muutunud kehtetuks, sest ühte osapoolt Nõukogude Liidu näol enam ei eksisteeri ning USA taganes antud leppest 2002. aastal.

Comprehensive Nuclear Test-Ban Treaty (CTBT Treaty) – Tuumakatsetuste keelustamise lepe; eesmärgiks on antud leppel tuumakatsetuste kõigis vormides keelustamine planeedil (<http://www.ctbto.org/the-treaty/treaty-text/>)

Lepe võeti vastu 1996. aasta ÜRO Peaassambleel. Leppe loomist toetas 158 riiki.

Vastavalt leppele peavad 44 tuumapotentsiaali omavat riiki leppe jõustumiseks oma

parlamendis ratifitseerima. (<http://www.ctbto.org/the-treaty/treaty-text/> → The Treaty
→ Status of Signature and Ratification)

Täna pole lepe veel jõustunud.